

Význam a využití služebních psa při ochraně osob a majetku

The importance and use of the service dog for the protection of
persons and property

Filip Andrlé

Bakalářská práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

Ústav elektrotechniky a měření

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Filip ANDRLE**
Studijní program: **B 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Význam a využití služebního psa při ochraně osob a majetku**

Zásady pro vypracování:

1. Historie a vývoj služební kynologie.
2. Speciální metodiky výcviku, zadržení, střežení podezřelého, ochrana hlídky, průzkum terénu a objektů.
3. Význam a využití při vyhledávání osob, výbušnin, zbraní a drog.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. Michel G. Lemish: **Váleční psi**, Vydalo: **Naše Vojsko**, z Anglického originálu **War dogs**
ISBN 80-206-0764-1.
1. Roger Abrantes: **Řeč psů**, encyklopedie psího chování, Vydalo: **Dona**, ISBN 978-80-7322-110-2.
2. Hrušovský Josef a kolektiv: **Pes a jeho výcvik**, Vydalo: **Naše vojsko**, ISBN 8-206-0091-4.
3. Růžička J.: **Pes k obraně osob a majetku aneb Člověče, neboj se, máš-li psa**, nakladatelství **DONA**, České Budějovice, 1996, ISBN 80-85463-76-8.
4. **Metodika výcviku služebních psů u Vojenské policie.**
5. **Metodika výcviku služebních psů speciální pachové práce.**
6. **Pes přítel člověka ročník 53/08**, ISSN 0231-5424.
7. **Pes přítel člověka ročník 52/08**, ISSN 0231-5424.
8. **Pes přítel člověka ročník 51/08**, ISSN 0231-5424.

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Vladislav Štefka

Ústav elektrotechniky a měření

Datum zadání bakalářské práce:

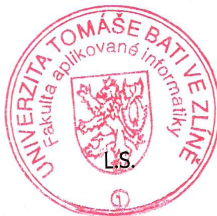
20. února 2009

Termín odevzdání bakalářské práce:

20. května 2009

Ve Zlíně dne 20. února 2009

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je vypracovat přehledný a stručný návod významu a využití služebního psa při ochraně osob a majetku pro předmět kriminalistika. Zaměřil jsem se na služební kynologii z důvodu všestranného využití služebních psů a na jejich specializaci, která slouží pro ochranu a obranu státu. Budu se v této práci snažit přiblížit čtenáři historii a vývoj služební kynologie, nesmírnou odvahu psů a jejich hrdinství při válečných konfliktech, dále představím jednotlivá služební plemena, vysvětlím práci psovodů, jak řídí a motivují psy při zadržení pachatele, při rozvíjení odvahy, zloby, klidu, nedůvěry. Jak zkoumají terén, vyhledávají osoby a jak slouží jako donucovací prostředek. Také o odborných dovednostech, schopnostech a znalostech psovoda a jeho péči o psa. Popisují cvičení služebního psa a práci psovoda při vyhledávání výbušnin, zbraní, drog a osob a jejich vzájemnou spolupráci.

Klíčová slova: služební pes, služební kynologie, specializace, psovod.

ABSTRACT

The aim of this bachelor thesis is to work out transparent and brief guide of usage a guard dog for people and property protection in scope of criminalistic's course. I focused to the professional cynology because of universal usage of guard dogs and to their specialization which serve to state defence and protection. I will try to describe a history and evolution of the professional cynology, enormous courage of dogs and their heroism during wartime. I will introduce individual races and explain work of dog handlers, their control and motivation of dogs during catch of offenders, during evolvment of dogs' courage, malice, calm, mistrust, terrain exploration, people tracing and also how dogs are used as a coercive instrument. I will tell you about special skills of dog handlers, theirs abilities, knowledge and dogs' care. I will describe drill of guard dog and dog handlers' work during look up of explosive, weapons, drugs and persons, their mutual cooperation.

Key words: guard dog, professional cynology, specialization, handler.

Chtěl bych poděkovat na tomto místě garantovi své práce panu JUDr. Vladislavu Štefkovi za cenné rady, podněty a připomínky, které přispěly k vypracování této bakalářské práce.

...

Však chudák pes, v životě přítel pravý,
jenž první vítá, brání do únavy,
jenž celým srdcem patří pánu svému,
bojuje, žije, dýchá jenom jemu,
má po smrti být odklizen jak cár,
že pro nebe prý nemá duše dar –
zatímco člověk, hmyz ten! tvrdí směle,
že jenom jemu patří nebe celé.

...

LORD BYRON

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 HISTORIE	9
1.1 HISTORICKÁ PROGNÓZA	9
1.2 PROFESIONALITA A PROFESNÍ ETIKA PSOVEDA	11
1.3 VÝVOJ SLUŽEBNÍ KYNOLÓGIE VE VÁLEČNÝCH I MÍROVÝCH PODMÍNKÁCH	13
2 VOJENSKÁ KYNOLÓGIE	17
2.1 PLEMENA VYUŽÍVÁNA PRO SLUŽEBNÍ KYNOLÓGIU	19
2.2 ZÁSADY BEZPEČNOSTI A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI VÝCVIKU A OŠETŘOVÁNÍ A POUŽÍVÁNÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ.....	22
2.3 VETERINÁRNÍ ZABEZPEČENÍ ZA KRIZOVÉHO STAVU A PŘI MIMOŘÁDNÝCH SITUACÍCH NEVOJENSKÉHO CHARAKTERU	23
2.4 PÉČE O SLUŽEBNÍ PSY	25
3 SPECIÁLNÍ METODIKA VÝCVIKU K OBRANĚ OSOB A OCHRANĚ MAJETKU.....	32
3.1 NA CO NESMÍME ZAPOMENOUT PŘI VÝCVIKU	33
3.2 ZADRŽENÍ OSOBY, ROZVÍJENÍ ZLOBY, NEDŮVĚRY A ODVAHY	34
3.3 STŘEŽENÍ ZADRŽENÉHO PŘI PROHLÍDCE.....	38
3.4 OCHRANA HLÍDKY	40
3.5 PRŮZKUM TERÉNU A OBJEKTU	43
3.6 VYHLEDÁVÁNÍ A VYPRACOVÁNÍ PACHOVÉ STOPY.....	45
4 VÝZNAM A VYUŽITÍ PSA PŘI VYHLEDÁVÁNÍ VÝBUŠNIN, ZBRANÍ, DROG A OSOB.	50
4.1 VYHLEDÁNÍ VÝBUŠNIN.....	53
5 ZA JAKÝCH OKOLNOSTÍ A KDY POUŽIJEME SLUŽEBNÍHO PSA JAKO DONUCOVACÍHO PROSTŘEDKU V OZBROJENÝCH SLOŽKÁCH A V SOUKROMÉM SEKTORU.	55
ZÁVĚR.....	59
ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	62
SEZNAM OBRÁZKŮ	63
SEZNAM TABULEK.....	64

ÚVOD

Význam a využití služebních psů při ochraně osob a majetku má své nezastupitelné místo, detekční přístroje někdy nemohou zastoupit živého tvora. Vybral jsem si toto téma z důvodu své nynější profese a zároveň i záliby. Vím také, že dobrým psovodem sestává člověk asi až po desetileté kynologické praxi, myslím si, že mám ještě co dohánět.

Psi byli v hluboké historii společníky, pomocníky, přátelé lidí, vykazovali vždy neocenitelné služby ve válečných konfliktech, hlídání a obraně. Armády od nepaměti využívaly jejich služby a vybíraly si jen některá plemena psů, která se hodila k výcviku a následné praxi. Cvičení psi mají nesčetná využití pro svůj vynikající čich, sluch, sílu, útočnost, přátelskost, poslušnost, věrnost, výdrž a jiné vlastnosti, z nichž si můžeme vybrat ty nejvíce se hodící pro danou oblast s použitím jejich nepodmíněných a naučených podmíněných reflexů.

Profesionální psovod by měl mít nejen odborné předpoklady cvičit zvíře, ale zároveň mít i dobrý vyrovnaný vztah a umět se vcítit do myšlení tohoto živého tvora, který prožívá pocity i bolesti podobně jako člověk. Psovod si výběrem psa může ověřit, že psi mají různou povahu, inteligenci, tím i odlišné reakce na podněty a vybírá si ty z nich, které se mu nejvíce hodí k jeho specializaci. Kam až pes ve svých schopnostech může dojít, ověřuje nejen tréninkem, ale i prací, kdy pes získá zkušenosti a upevnováním návyků mu zpravidla jde všechno lépe a rychleji, jak v oblasti služebního, tak i civilního sektoru. Je všestranný, mobilní a už svou postavou vzbuzuje respekt, což někdy stačí ke zdárnému splnění úkolu.

Pes v ozbrojených složkách je považován v legislativě za živý majetek, který má svou vyčíslitelnou finanční hodnotu.

1 HISTORIE

Ne vždy se pes využíval k obraně před nepřáteli nebo k posílání zpráv nebo jako nosič předmětů. K tomuto účelu se vypracoval až po dlouhé době, protože byl nejdřív divoký a teprve po ochočení se využíval jeho lovecký instinkt. Přítelem člověka se stal nejdříve na středním východě před deseti tisíci až třiceti pěti tisíci lety. Bránil majetek, život nejen osob, ale i domestikovaných hospodářských zvířat, pomáhal lovit divokou zvěř. Lidé přišli na to, že mohou psi vycvičit k boji i k nošení válečného materiálu. Ve středověku s vývojem nových zbraní a nových způsobů boje se používalo psů k lovení a hlídání stád ovcí a jiných užitkových zvířat. V závislosti na financích tak vznikají velké psince, což trvá až dodnes. Všude na celém světě vznikají stále válečné konflikty a vlastností psa se začalo využívat tak, jak bude dále podrobně uvedeno.

1.1 Historická prognóza

Vývoj vztahů mezi lidmi a psy se mění podle mého názoru velmi pomalu, neboť ještě nedávno jsou psi používáni a někdy i zneužíváni pro válečné účely bez ohledu na to jaký mají citový vztah ke svým pánům, neboť jsou v přímém ohrožení života vysíláni v první linii, kde se počítá s jejich skolem či poraněním. Přesto jsou člověku nejvíce oddáni a denně mu dokazují svoji lásku a přichylnost. V domácnostech proto žije mnoho milionů psů, kteří vyplňují citové mezery nebo léčí psychiku lidí. Dokonce i Napoleon byl dojat, když viděl zoufalého psa, jak truchlí nad jeho zabitým vojákem. Přesto donedávna byli psi cvičeni k nejuživějším útokům proti nepřátelům. I v dnešní době jsou zneužíváni ke vzájemným soubojům pro peníze, i když nastává doba, kdy jsou psi chráněni zákonem před týráním. V historii bohužel patřili jen mezi klasické válečné nástroje a někdy byli oslavováni jako hrdinové. Miliony jich trpělo a padlo na válečných polích, protože narušovali válečné formace, bojovali v ofenzívě i defenzívě a byli používáni i jako potrava. Nejstarším známým psím bojovníkem byl druh mastiff z Tibetu z doby kamenné. I jiné činy vojenských psů popisovali řecký životopisec Plutarfos a římský přírodovědec a spisovatel Plýnius starší z prvního století našeho letopočtu, kdy byli psi oblékáni do brnění jako lidé a opatřeni ostrými bodci. Psí pancéřování se zdokonalilo během středověku. V sedmnáctém století je Britové používali proti africkým otrokům a Berbeři jim navlékali své oděvy, aby zmátli Španěle. I když se zdokonaluje mechanizace válčení, stále jsou a

budou používání v lokálních bojích, protože si člověk stále více uvědomuje, jak ještě jinak a lépe využije myšlení psů, zlepšením techniky výcviku, užitečnost a výkonnost. Začíná tak existovat mnoho odvětví, kde se i v civilním sektoru, psi osvědčují. Jednak jako tažná zvířata, na sport, jako slepečtí asistenční psi, záchranáři v sutinách, na horách, na plochách, ve vodě. Díky výbornému psímu čichu se pes požívá na vyhledávání drog, zbraní, výbušnin a osob.

Každý národ vedl psy ke svým činnostem, které se víceméně lišili. Například Indiáni na svých psech převáželi náklady. Psi byli zapřahováni do tandemu k přepravě zraněného či nemocného člověka. Také zajišťovali hlídání tábora v průběhu noci.

Američtí kolonisté používali psy na farmách k hlídání stád, proti Indiánům jako stráž za pochodu při kolonizaci. Majitel psa byl odměněn za každého vyslíděného „divocha“. Američani nepoužívali psy nikdy v tahu jako Evropané. Tehdy ještě nikde na světě neexistoval organizovaný program na výcvik vojenských psů. Psi hlídali zajatce a pronásledovali uprchlé vojáky. K tomu účelu pronásledovatelé používali velká plemena. Například pes jménem Hero, hlídající vězení, byl dlouhý přes dva metry, vysoký devadesát pět centimetrů a vážil devadesát kilogramů.

Další psi byli cvičeni pro účely letectva. Při této příležitosti je nutno se zmínit o pokusných psech ve zdravotním oboru, k testování léků nebo k letu do vesmíru. Nejdříve byli vojenští psi používáni jen k základním úkonům, upozorňovali na pohyby nepřítele nebo zajišťovali jednoduchou kurýrní službu. Během obou světových válek sloužili podobně, k cílenému použití došlo později školením k výzvědné službě, kdy psi nacházeli v terénu nastražené léčky a upozorňovali na palbu z utajených míst. Byli jediní, kteří úspěšně zabezpečili postup oddílu v nepřehledném terénu. Takto specializovaně se osvědčili nejdříve na Kubě, kdy kapitán Steel, vysílal na průzkum psa Dona. Stejná situace se opakovala v džunglích Vietnamu a Korei. Nejvíce cvičili psy průzkumníky s velkým úspěchem Britové, kteří je tam dodali, jejich vycvičení psi sloužili také během druhé světové války. Američané spíše spoléhali na vzrůstající průmyslovou sílu zbraní a úlohu psů tolik nedoceňovali. Tak se nedokonalé využití úlohy psů se projevilo jejich menším konečným úspěchem.

1.2 Profesionalita a profesní etika psovoda

Náplň práce psovoda se psy je placená služba státu, zakotvená v zákoně. Ta ochraňuje společnost před kriminalitou, zachraňuje lidi a ochraňuje státní a soukromý majetek. Psovod se psem je autoritou, vzbuzuje důvěru v bezpečnost. Profesionál se učí dobré organizaci práce vyžadující kázeň, loajalitu a obětavost, což umožní schopnost psovoda perfektně ovládat svého psa, aby nedošlo k ohrožení života člověka. Ale profesionál nemusí mít jen nejlépe vycvičeného psa, měl by mít i profesionální etiku. Policisté, vojáci, celníci, příslušníci vězeňské služby, městské policie a zaměstnanci soukromých bezpečnostních služeb se řídí ve svém pracovním chování interními předpisy. Kromě toho jsou na ně kladeny velké požadavky, jako je výborný fyzický i psychický stav, odpovídající povahové vlastnosti, vědomosti a dovednosti. Každý profesionální psovod je odborně vyškolen ve výcvikovém kynologickém zařízení. Nejen to je důležité, ale musí mít i kladný přístup ke zvířeti. Měl by znát jeho biologické potřeby, anatomii, zákonitosti chování a vědět až kam je ho možno využít, proto se stále učí a zdokonaluje své zkušenosti. Pokud vnímá psovod psa jen jako věc a stará se pouze o jeho zdravotní stav a hygienu a nechová se k němu citlivě, je to velká zátěž pro oba a výsledek práce není přínosem. Zvíře se dokáže k člověku citově upnout a ten by měl s ním zacházet trpělivě, důsledně a s láskou. Na odborných kurzech se učí:

- využití vlastnosti psa a jak je využít (schopnosti smyslových orgánů),
- biokomunikace (domluva psovoda se psem),
- teoretické základy výcviku,
- metody výcviku psů,
- taktika použití a využití psů,
- význam a způsoby provádění nácviků a aktivizací,
- zásady péče o psa (výživa, ustájení, čištění, veterinární péče, výstroj),
- zákonná ustanovení a rezortní normy pro použití psa,
- poskytování první pomoci psu, příznaky onemocnění,
- problematika související se speciálním využitím psů (například vlastnosti výbušnin a nástražných systémů, vlastnosti psychotropních látek, znalost obvyklých postupů pachatelů trestných činů, minimum záchranáře).

Dalšími potřebnými znalostmi a dovednostmi jsou například: Poskytnutí první pomoci zraněné osobě, dovednosti spojené se slaňováním, zacházení s horolezeckou výzbrojí, výsadek se psem, ovládání motorových vozidel, plavidel či dalších dopravních prostředků, práce s počítačem, psaní na stroji, vedení administrativních pomůcek a dalších. [12]

Psovod by měl mít dostatečnou inteligenci na to, aby sám správně vyhodnotil i nově vzniklou situaci, kterou necvičil na cvičišti a aby úspěšně zvládl zákrok se služebním psem, eventuálně včas zavolal posily a správně monitoroval situaci z úkrytu. Jelikož jde o nebezpečné a odpovědné situace, měl by mít stejné pravomoci jako pyrotechnik, ostřelovač, psycholog nebo kriminalistický technik. Zatím poslouchá rozkazy určeného velitele.

obrázek č.1

Prevence je jedna z nejdůležitějších činností jak předcházet kriminalitě (konzumace drog, trestná činnost mládeže, chování v silničním provozu a jiné). Nejlepší je začít u dětí

předškolního věku formou seznámení se psem hrací formou a starší děti zaujmout zajímavou přednáškou včetně ukázky výcviku, kdy se nejlépe naváže kontakt.

1.3 Vývoj služební kynologie ve válečných i mírových podmínkách

Znalosti služební kynologie v Evropě se datují na konec 19 století. Pes doprovázel četníka, pohraničnicka a policistu. Psi byli cvičeni soukromně a přidělováni na četnické stanice. Začátkem století byla vydána knížka o výcviku psa v Rakousku. V Belgii byl pes veden i ke kriminalistickým službám. Před první světovou válkou byla vypracována směrnice, výcvik a použití služebních psů a profesionálové byli vyzbrojeni pistolí. Ještě na začátku války byl zřízen v Písku státní psinec, kde se školili vůdci a jejich psi, ale jejich využití znemožnil další politický vývoj, takže po skončení první světové války v roce 1918 bylo rozprodáno celkem dvacet sedm psů, protože psinec v Písku byl zrušen. Až v květnu 1920 byla založena nová škola pro výcvik vojenských a sanitních psů v Kostelci nad Orlicí. Další rozvoj výuky umožnila nauka o reflexech od ruského vědce I.P. Pavlova, kdy specialista rozezná rozdíly mezi projevy vrozených vlastností psa od projevů získaných zkušeností, které získal vlivem prostředí, působením různými podněty (zvukem, pohybem, pachem), a tím vypracoval správnou metodiku a techniku výcviku. Když psi reagují na podráždění odpovídajícím způsobem, říkáme tomu reflexy, když se tlumí původní podráždění, nazýváme to útlumy. Vrozené chování bez životní zkušenosti vyvolává u zvířete nepodmíněné reflexy, učením vznikají podmíněné reflexy, což je jen dočasné nervové spojení.

Psodvů za první republiky museli složit odbornou zkoušku před komisí. V roce 1922 vznikl psinec v Nových Hradech v jižní Čechách, i tam probíhal výcvik prvních třinácti psů. V následujících letech byl psinec přesunut do Pyšel a vybírali se psi pouze těchto plemen: Německých ovčák, erdelteriér, dobrman, rotvajler, boxer a knírač. Rozšířila se výuka pro další ozbrojené složky (státní policii, finanční stráž, ozbrojenou stráž ochrany železnic), protože četnictvo mělo k dispozici na celé Moravě pouze dva služební psy. Až do zániku této složky nebyl o ně zájem.

Zatímco v první světové válce německá armáda psy plně využívala k hlídacím, sanitním, pátracím, zpravodajským a spojovacím službám. Psi stopovali uprchlé osoby, přenášeli zprávy až na vzdálenost deseti kilometrů a pokládali kabely telefonního spojení. Dokonce přenášeli mimo munice i poštovní holuby. Často používali plynové masky, měli svoji veterinární

službu a lazaret, protože jich bylo velké množství, asi kolem třiceti pěti tisíc. V roce 1928 v Československu vzniká Ústřední četnické pátrací oddělení podřízené ministerstvu vnitra. Skupina lidí řídila chov, výcvik a používání služebních psů. Začaly být zřizovány četnické stanice v místech ohrožení bezpečnosti, kde byli cvičení psi používáni. Do systému stanic byli psovodi zařazeni od roku 1929, kdy pomáhali při pátrání po pachatelích zločinu. Tehdy jich bylo evidováno celkem čtyři sta padesát jedna psů pro veřejné účely a téměř devět set dvacet tisíc pro soukromé potřeby. V roce 1936 vzniká další ozbrojený sbor: Stráž ochrany státu. Další plánované výcvikové středisko nebylo realizováno kvůli začátku druhé světové války. Zrušením československé armády v roce 1939 a finanční strážce 1940 přešli služební psi pod četnictvo Protektorátu Čechy a Morava. Zůstali však u policie a ozbrojené strážce českomoravských drah. Vojenské a policejní německé složky využívaly zkušeností psů z první světové války, jim přibyly nové úkoly, jako bylo hledání nevybuchlých min, pomoc při odminování minových polí a při hledání zasypaných osob po náletech. Nosili protitankové miny a krutě zasahovali v koncentračních táborech. Po druhé světové válce ve Sboru národní bezpečnosti a finanční strážci, která působila jen krátce, ve Sboru ozbrojené ochrany železnic, se užívání psů obnovilo. Vojenští psi se využívali k ochraně státních hranic, pohraničních stráží, vzniklou roku 1948, která byla nejdříve začleněna pod armádu, pak pod vojska ministerstva vnitra. Po reorganizaci v roce 1990 vzniká Pohraniční policie. Nejdříve jako federální a od roku 1993 jako Pohraniční policie České republiky. Již v šedesátých letech nová praporčická škola pro psovody v Libějovicích a chovná stanice v Domažlicích přešly pod policii ČR. Sbor ozbrojené ochrany železnic byl v roce 1993 začleněn pod policii ČR jako Železniční policie. Vzhledem k délce trvání tohoto sboru byly zajištěny zkušenosti psovodů a jejich psů do budoucna. Psi byli používáni mimo k zajištění pořádku v prostorách železnice na pachové práce k vyhledání pachatele. SNB mohla vodit do služby vlastní ochranné psy. V roce 1955 byla vydána směrnice o služební kynologii a používání služebních pátracích psů v boji proti zločinnosti a to:

- k pátrání po pachateli po pachové stopě, zanechané pachatelem na MČ,
- k vyhledání pachatele podle pachové stopy věci nebo nástroje,
- ke ztotožnění dvou předmětů podle shodnosti pachů,
- ke ztotožnění osoby pachatele dle pachu zajištěného předmětu,
- k vyhledání předmětů pachatelem odhozených nebo ztracených,

- k vyhledání vystřelených nábojnic,
- k pátracím akcím po pohřešovaných.

Dále jsou u SNB mimo pátracích psů využíváni i obranní psi. Ti jsou cvičeni především k plnění těchto úkolů:

- k hlídkové a strážní službě,
- k provedení nástrah a zadržení pachatele,
- k doprovodu eskort zadržených pachatelů, k překonání odporu při zatýkání,
- ke střežení objektů a střežených území,
- k preventivnímu hlídkování. [13]

Pátrací psi plní úkoly obranných psů, ale ne naopak. Nové středisko pro výcvik je v roce 1952 je vybudováno v Býchorech u Kolína jako součást Ústřední kriminální služby, tím se zrušilo středisko v Pyšelích. Jiné výcvikové středisko v Bratislavě a chovná stanice služebních psů v Prackovicích nad Labem již používala novou metodu pachové identifikace, vyvinutou v bývalé NDR, která se uplatnila až okolo roku 1975 díky především doktoru Vilému Eisovi. Informace o této metodě se odtajnilo až v roce 1993. V roce 1967 vznikla Směrnice o služební kynologii, byla upravena a znovu vydána v roce 1968. Obranné psy potřebovaly v padesátých letech Ústavy nápravné výchovy a nápravně výchovná zařízení. Psi strážili a hlídali ve střežených objektech, zajišťovali pracovní zařízení, přepravu eskortovaných osob a střežení vězňů v koridorech. Při útěku trestance vykonávali pachové a pátrací akce. V ostrém režimu mohli poranit i usmrtit. V roce 1991 dochází k reorganizaci a vzniká vězeňská a justiční stráž.

V sedmdesátých letech vzniká ozbrojená stráž ochrany letišť s důrazem na obranné a ochranné práce při vyhledávání omamných látek a drog. Po roce 1990 přechází pod letištní správu, kdy ostraha byla vykonávána civilními zaměstnanci bez služebních psů.

Celní služba vzniká okolo roku 1971 jako částečně ozbrojená složka. Služební psi jsou cvičeni na obranu a pátrání, později k vyhledávání osob nelegálně překračující hranice. Speciální pachovou metodou cvičení psi vyhledávali drogy a omamné látky u osob a zavazadel v dopravních prostředcích, v nákladovém prostoru a v převáženém zboží.

Státní i národní podniky strážily objekty pomocí strážních a hlídacích psů. Po jejich zrušení úkoly závodních stráží převzaly v roce 1990 soukromé bezpečnostní agentury.

Důležitou civilní organizací byl Svazarm. Vznikl v padesátých letech a věnoval se především sportovní kynologii a úzce spolupracoval s armádou. Od jejich cvičitelů byli vhodní psi vykupováni pro její potřeby i pro potřeby SNB a jiných ozbrojených složek, dále bývali zařazeni do civilní složky ochrany státu jako záchranní a lavinoví psi, které používala horská služba. Nyní se vybraní psi vykupují od soukromých chovatelů.

obrázek č.2

2 VOJENSKÁ KYNOLOGIE

Vojenská kynologie má své nenahraditelné místo jak v historii, tak v současnosti. Řeší specifické bezpečnostní činnosti. Ministerstvo obrany a Hradní stráž využívají moderní techniku, a když se k tomu přičtou služební psi, kteří pro svoje schopnosti dokážou zadržet a zneškodnit a vystopovat protivníka, označit hledaný předmět, tak to vše vede ke zefektivnění plnění úkolů vojáka.

Ve vojenské činnosti je celá řada úkolů, kdy služebního psa můžeme použít: Při kontrole pohybu osob, ke strážnímu zabezpečení a ostraze, k prohlídce dopravních prostředků, budov a objektů, při vyhledávání výbušnin, zbraní nebo omamných a psychotropních látek (OPL), při záchranných pracích během dopravních, průmyslových a živelných katastrof, při ochraně vojsk i civilního obyvatelstva před terorismem na území republiky i v zahraničních operacích.

Vysvětlím pár kynologických pojmů, které se používají v armádě:

- a) Vojenská kynologie je práce, která je spojená s držením, péčí, výcvikem a používáním služebních psů a s přípravou vojenských psovodů v resortu Ministerstva obrany.
- b) Výcvikové zařízení je útvar, který podléhá náčelníkovi veterinární služby Armády České republiky, který je pověřen výcvikem a doplňováním psů a kynologických odborností pro resort Ministerstva obrany.
- c) Specialista pro vojenskou kynologii musí splňovat kvalifikační předpoklady, musí absolvovat profesní přípravu specialistů ve výcvikovém vojenském zařízení. Tento specialista může být vybrán z řad vojáků, tak i z řad občanských zaměstnanců.
- d) Velitel družstva psovodů je vybrán z řad vojáků, musí splňovat kvalifikační předpoklady ve výcvikovém zařízení a plní úkoly na úseku vojenské kynologie s přiděleným služebním psem. Odpovídá a řídí činnost psovodů v jeho družstvu.
- e) Psovod může být vojákem nebo občanským zaměstnancem, musí splňovat kvalifikační požadavky na systematizované (pracovní) místo psovoda, musí absolvovat základní a speciální přípravu ve vojenském zařízení. Plní úkoly u útvaru s přiděleným služebním psem.

- f) Služební psem se může být fena nebo pes v držení resortu Ministerstva obrany s přiděleným evidenčním číslem a mikročipem.
- g) Kmenová knížka je písemný dokument, ve kterém se prokazuje identita služebního psa, s příslušnými výcvikovými a veterinárními záznamy;
- h) Kategorie značí u služebního psa daná kritéria pro plnění služebních úkolů.
- i) Použití služebního psa znamená jeho konkrétní využití při plnění služebních úkolů v souladu se zadanou kategorií.
- j) Výcvik služebního psa je systematická a metodicky správná činnost psovoda, která se vykonává samostatně nebo pod odborným vedením na základě schválených programů, které směřují k dosažení požadovaného stupně připravenosti se služebním psem k plnění služebních úkolů.
- k) Aktivizace je cvičné plnění služebních úkolů v přímém výkonu služby.
- l) Figurant je osoba, která musí mít splněny kvalifikační předpoklady, tj. absolvování odborné přípravy figurantů. Služební pes při výcviku nebo aktivizaci proti figurantovi zasahuje.
- m) Pomocník je poučená osoba, která pomáhá psovodovi při výcviku a to například, že klade stopy, zakládá vzorky nebo figuruje jako ukrytá osoba.

Služební psi se dělí a charakterizují v těchto kategoriích:

- a) Nevycvičený (N) – služební pes od okamžiku nabytí až do zadání kategorie.
- b) Strážný (SV-na volno, SP-na pohyblivém stanovišti) – služební pes (bez přítomnosti psovoda), samostatně střežící vymezený prostor (stanoviště).
- c) Hlídkový obranný (HO) – služební pes v hlídce s psovodem (služební pes je na vodítku pod přímým vedením psovoda).
- d) Hlídkový všestranný (HV I, II, III) – služební pes v hlídce s psovodem (služební pes je na vodítku nebo na volno pod přímým vedením psovoda, ale je navíc schopen na povel psovoda samostatně propátrávat určený prostor).
- e) Speciální na vyhledávání zbraní (SPZ) – služební pes je vycvičen k vyhledávání ukrytých střelných zbraní a jejich součástí.

- f) Speciální na vyhledávání výbušin (SPV) – služební pes je vycvičen k vyhledávání ukrytých vojenských a průmyslových výbušin.
- g) Speciální na vyhledávání drog (SPD) – služební pes je vycvičen k vyhledávání ukrytých omamných a psychotropních látek.
- h) Speciální na vyhledávání a záchranu osob (SPZách) – služební pes je schopen vyhledat a označit místo úkrytu pohřešované osoby za nejrůznějších krizových situací (plošné vyhledávání nebo vyhledávání v sutinách).
- i) Speciální pro stanici biologické ochrany letiště (SPBOL) – služební pes určený k plnění úkolů stanice biologické ochrany letiště. [7]

Za výcvik, připravenost a použití služebních psů při plnění služebních úkolů odpovídá velitel útvaru, u kterého jsou služební psi v tabulkových počtech. Odborným řízením této činnosti u útvaru velitel pověřuje specialistu pro vojenskou kynologii. Systemizované (pracovní) místo může být součástí tabulek počtu nebo se povinnosti specialisty pro vojenskou kynologii mohou vykonávat z pověření. Logistické zabezpečení vojenské kynologie vyžaduje u příslušných odborných orgánů všeobecnou péči a prostřednictvím zabezpečujícího vojenského veterinárního lékaře odbornou péči.

2.1 Plemena využívána pro služební kynologii

Některá plemena psů používaná Policií ČR.

Německý ovčák - exteriérový typ

Rotvajler -Rottweiler

Labradorský retrív**Boxer****Belgický ovčák malinois****Erdelteriér - Airedaleterrier**

Obrázek č.3

Nejvíce používaná a doporučená služební plemena při ochraně osob a majetku jsou:

- Německý ovčák, je nejpoužívanějším služebním plemenem. Toto plemeno bylo vyšlechtěno v Německu v roce 1899. Je to pes pevného konstitučního typu, odvážný, nedůvěřivý a všestranně použitelný.
- Belgický ovčák, je středně velký, nenáročný, přizpůsobivý. V Evropě se vyskytoval již kolem roku 1650. Jeho úkolem bylo předsouvání stád a ochrana dvora. Belgický ovčák je inteligentní pes s velmi rychlým chápáním.
- Rotvajler je původní plemeno, které používali již staří Římané ke hnaní dobytka. V roce 1910 byl uznán za služební plemeno.

- Boxer se používal k lovu a honění dobytka. Předky boxera jsou dogovití psi. Koncem devatenáctého století byl křížen s buldokem a kříženci vytvořili základ pro vznik nového plemene – boxera. Boxer svým zevnějškem budí dojem velmi silného a zároveň pohyblivého a temperamentního psa.

- Dobrman je plemeno vyšlechtěné německým kynologem Dobermannem v sedmdesátých letech devatenáctého století. Základem pro toto plemeno byli hladkosrstí pinčové střední velikosti, kteří byli kříženi s potomky rotvajlera a francouzského ovčáckého psa. Dobrman svým zevnějškem budí dojem temperamentního, rychlého a rázného psa.

- Velký knírač je původní pastýřský pes jižního Německa. Byl střídavě křížen se středním kníračem, flanderským bouvierem a erdelteriérem. K získání mohutnosti byli potomci tohoto křížení spojováni s dogou. Jako plemeno byl uznán v roce 1925. Pro svůj temperament, ostrost a dobrou cvičitelnost je plně upotřebitelný pro služební účely.

- Erdelteriér je plemeno, které bylo vyšlechtěno křížením řady plemen. Na jeho vzniku se podílela tato plemena: vydrař, anglický teriér, skotský teriér a bulteriér. Erdelteriér je temperamentní, odolný pes, použitelný především pro strážní službu. [3]

U pachových prací je celkem jedno, jaké plemeno či jakou velikost psa si zvolíme. Psovod si vybírá sám. Jsou doporučená plemena psů pro tuhle speciální činnost jako je německý ovčák, belgický ovčák, labradorský retrívr, americký statfordský teriér, knírač. Hlavní prioritou je, že daný pes musí splnit výkupní podmínky pro výkon služby.

V civilním sektoru je celá řada kritérií, která jsou rozhodující pro výběr pracovního psa.

- Prvním kritériem je zájem : Pracovní důvody, a to používání psa při výkonu povolání v bezpečnostních službách, při hlídání a převádění stáda, pro hlídání vlastního domu, rodiny, zahrady. Pro sport jako sáňový, dostihový, agility, sportovně služební výcvik, pro výkon myslivosti, záchranný pes, slepecký pes, pro chov, pro poučení a citovou výchovu dětí, canisterapii.

- Druhé kritérium dle možností: Finanční situace, čas, který chceme psovi věnovat, a to výcvik, procházky. Dle velikosti bytu, domu, zahrady, ustájení psa. Dle fyzických schopností rodinných příslušníků zvládnout velkého temperamentního psa, vztahů sousedů ke psům. Zda zvolíme čistokrevného psa s průkazem původu a se zárukou povahových vlastností, vloh i exteriéru či zvolíme křížence.

- Třetím kritériem je povaha. Povaha psa by měla odpovídat přání psovoda, - pes flegmatik, sangvinik, melancholik, choleric, kousavý, štěkavý, toulavý, přitulný, pes či fena apod.
- Čtvrtým kritériem je vkus: Velikost, hmotnost, módnost plemene, barva a délka srsti, lehký a těžký typ, dobrácký vzhled či ostražitý typ.

2.2 Zásady Bezpečnosti a ochrana zdraví při výcviku a ošetřování a používání služebních psů.

Psovod je povinen při výcviku, ošetřování a použití služebního psa postupovat tak, aby sám nebyl ohrožen nepředvídatelnou reakcí služebního psa, aby neumožnil služebnímu psovi zranit jinou osobu nebo jiné zvíře, popř. nezapříčinil zranění služebního psa nevhodným zákrokem nebo tím, že připustí okolnosti, které mohou způsobit jeho zranění nebo smrt. Služební psi musejí být v době mimo služební činnost umístěni v kotcích, zabezpečených proti jejich útěku.

Cvičit a používat služebního psa může výhradně psovod, kterému byl služební pes přidělen rozkazem velitele a který úspěšně absolvoval předepsaný odborný výcvik. Pokud z vážných důvodů nemůže služebního psa ošetřovat vlastní psovod, zabezpečuje krmení, napájení a nutnou péči o služebního psa jiný určený psovod nebo ošetřovatel. Při každé činnosti s nezajištěným služebním psem, při kterém není přítomen jeho vlastní psovod, musejí být přítomny nejméně dvě kvalifikované osoby. Veškerá manipulace jiných osob se služebními psy je zakázána.

Mimo dobu služebního nasazení, výcviku nebo výběhu ve vymezeném prostoru se služební psi vždy vedou na vodítku a mají nasazen náhubek. Výcvik služebních psů, péči o služebního psa, přípravu krmiva a podobnou činnost uskutečňují psovodi v ústroji, kterou stanovil nadřízený. Při manipulaci se služebním psem a po jejím ukončení je psovod povinen dodržovat zásady osobní a kolektivní hygieny.

Poranění člověka služebním psem se musí ihned ohlásit nadřízenému a poraněného musí ošetřit lékař. O zranění člověka služebním psem se musí bezodkladně vyrozumět zabezpečující vojenský veterinární lékař, který buď provede veterinárním zákonem

nařízené vyšetření služebního psa, nebo (je-li to z organizačního hlediska výhodnější), rozhodne o vykonání tohoto vyšetření u soukromého veterinárního lékaře.

Zúčastňují-li se výcviku další osoby nebo služební psi, musejí se učinit taková opatření, aby byla minimalizována možnost jejich poranění. Pomocníci a figuranti musejí být vybaveni vhodnými ochrannými pomůckami, musejí být náležitě připraveni a poučeni o zásadách bezpečnosti a ochrany zdraví.

Poučení k dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se služebními psy a záznam o něm provede velitel jednotky, jež má v podřízenosti psovody a ostatní osoby, které do styku se služebními psy přicházejí. Poučení se uskutečňuje rovněž vždy před zahájením odborné přípravy u výcvikového zařízení. [7]

2.3 Veterinární zabezpečení za krizového stavu a při mimořádných situacích nevojenského charakteru

Pracovníci veterinární služby Armády České republiky se řídí za krizového stavu a při mimořádných situacích nevojenského charakteru podle zásad a opatření, které stanovil náčelník Generálního štábu Armády České republiky k nasazování sil a prostředků Armády České republiky při záchranných pracích.

Vojenská záchranná výpomoc v oblasti veterinární péče spočívá v dočasném organizovaném nasazení vojenské techniky a jednotek a poskytuje se v místě krizového stavu, průmyslových havárií nebo přírodních katastrof. O nasazení sil a prostředků Armády České republiky rozhoduje podle právního předpisu náčelník Generálního štábu Armády České republiky, nebo hrozí-li nebezpečí z prodlení, i velitel útvaru, u kterého se nasazení vyžaduje.

Vojenská záchranná výpomoc začíná rozhodnutím příslušných velitelů o jejím poskytnutí a trvá do doby, kdy ničivé působení, ohrožení životů a ničení hmotných statků končí, nerozhodla-li vláda České republiky nebo příslušný místní orgán jinak. Systém výpomoci Armády České republiky se utváří na základě územních orgánů, jejich členění a působení s využitím všech druhů vojsk a Vojenské policie a je uzpůsoben struktuře a působení Integrovaného záchranného systému.

Příslušné podmínky poskytnutí sil a prostředků veterinární služby Armády České republiky upřesňují Směrnice náčelníka Generálního štábu Armády České republiky

k vyčleňování sil a prostředků Armády České republiky. Veterinární služba Armády České republiky se přednostně využívá k likvidaci vybraných nebezpečných nálezů zvířat a hromadných onemocnění zvířat, účastní se záchranných prací k odstraňování následků průmyslových a jaderných havárií, ekologických a přírodních katastrof, popř. při záchraně a vyhledávání osob. Při své činnosti úzce spolupracuje s vojenskými záchrannými útvary.

Při vzniku nebezpečných nálezů vyžádá na základě dohody o spolupráci mezi veterinární službou Armády České republiky a Státní veterinární správou České republiky nasazení vojenských veterinárních zásahových skupin ústřední ředitel Státní veterinární správy České republiky.

Úkoly veterinární služby Armády České republiky.

Veterinární ústav může vyčlenit veterinární zásahové skupiny nebo jiné pracovníky veterinární služby Armády České republiky, veterinární základnu nebo útvary psovodů se služebními psy, kteří plní ve prospěch Integrovaného záchranného systému v následujících oblastech tyto úkoly:

Směrnice náčelníka Generálního štábu Armády České republiky k nasazování sil a prostředků Armády České republiky v součinnosti se složkami integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů Policie České republiky:

a) v oblasti zdolávání nebezpečných nálezů zvířat:

- vytvářejí systém opatření k zabezpečení ochrany teritoria před zavlečením nálezů mezi obyvatelstvem s důrazem na nemoci přenosné ze zvířat na člověka,
- laboratorně diagnostikují nemoci zvířat,
- vykonávají průzkum vývoje nálezů a odborně řídí práce při likvidaci uhynulých a zjevně nemocných zvířat,
- v součinnosti se složkami vykonávajícími dezinfekci, dezinfekci a deratizaci kontrolují a organizují činnost na tomto úseku;

b) v oblasti veterinární hygieny a sanitace:

- vyšetřují potraviny, suroviny a krmiva z postižených oblastí,
- vykonávají veterinární hygienický dozor a monitoring,

– podle potřeby laboratorně vyšetřují pitnou vodu z vodních zdrojů;

c) v oblasti odborné veterinární činnosti:

– vykonávají preventivní, diagnostickou a léčebnou činnost u zvířat v postižené oblasti,

– podílejí se na imobilizaci a odchytu zdivočelých a toulavých zvířat v postižených oblastech;

d) v oblasti využití služebních psů:

– podílejí se na uzávěře ohnisek nálezů,

– vyhledávají osoby,

– podílejí se na střežení objektů a ochraně osob a majetku;

e) v oblasti havárií jaderných objektů:

– vyšetřují a monitorují zamoření zvířat, potravin, krmiv a vody,

– v součinnosti s dalšími složkami koordinují dekontaminaci a třídění zasažených zvířat,

– odborně řídí práce při likvidaci uhynulých zvířat;

f) v oblasti použití bojových biologických látek:

– odebírají biologické vzorky od zasažených zvířat a vzorky potravin, krmiv a vody,

– v součinnosti s Ústředním vojenským zdravotním ústavem uskutečňují jejich rychlou detekci a identifikaci,

– zabezpečují potřebná veterinární opatření u zasažených zvířat. [7]

2.4 Péče o služební psy

Péče o přiděleného služebního psa je základní povinností psovoda. Zahrnuje krmení, napájení, denní péči o služebního psa a sledování zdravotního stavu, péči o stav a hygienu ustájení a kynologické výstroje. Na tuto činnost se musí denně vyčlenit jedna hodina pracovního času psovoda. Pro psovody se vzhledem k požadavkům péče o služební psy stanovuje denní řád, který schvaluje velitel.

Ustájení služebních psů:

Služební psi jsou ustájeni v psinci útvaru v kotcích o minimální ploše 6 m² (do této plochy se započítává bouda o ploše asi 1m²). Kotce zajišťují služebním psům hygienické, bezpečné a klidné životní podmínky a pohodu a vylučují útěk nebo poškození zdraví služebního psa. Kotec musí být označen jménem a příjmením psovoda a jménem, datem narození, kategorií a evidenčním číslem služebního psa.

Psinec dále zahrnuje:

- samostatnou místnost pro přípravu krmiva s příručním skladem krmiva a hospodářských potřeb:
- sklad výcvikových pomůcek a výstroje pro služební psy,
- místnost pro dozorčího psovoda a psovody,
- prostor pro výběh a čištění psů s vhodnými kontejnery na biologický a technický odpad,
- karanténní (izolační) kotce v počtu minimálně 1 kotec na 10 ustájených psů,
- vhodný prostor pro výcvik služebních psů s překážkovou dráhou (neumožňuje-li toto stavební řešení psince, určují se prostory pro výcvik podle místních možností),
- vyhrazené místo s kafilerním boxem pro dočasné uložení uhynulého služebního psa, vybavené nepropustným obalem.

Celý komplex objektu psince musí být oplocen a mít zavedenou elektřinu, telefonické spojení, kanalizaci a pitnou vodu.

Výstavba (rekonstrukce) objektu psince, vyžadující územní, stavební a kolaudační řízení, musí být schválena závazným posudkem náčelníka veterinární služby Armády České republiky. Provoz psince je upraven provozním řádem psince, který schvaluje na základě doporučení zabezpečujícího vojenského veterinárního lékaře velitel útvaru.

Ustájení služebního psa mimo objekt útvaru (u osoby, které je služební pes přidělen do péče) povoluje v odůvodněných případech velitel útvaru. Při tomto způsobu ustájení musí být dodrženy všechny zákonné podmínky a zvláštní interní normativní akty, včetně dodržení veterinárních podmínek, které stanovuje tento předpis a zabezpečující vojenský veterinární lékař. Povolení ustájení služebního psa mimo objekt útvaru a jeho podmínky zveřejňuje velitel ve svém rozkaze.

Pro ustájení psů se stanovují tyto zásady:

- do kotců se služební psi umísťují samostatně, bez kynologické výstroje a neuvazují se, zakazuje se zaměňovat služební psy v kotcích (stejně tak kynologickou výstroj, misky ke krmení a napájení a pomůcky určené k péči o služebního psa).
- kotce se denně mechanicky čistí,
- preventivní dezinfekce se vykonává v měsíčních intervalech, popř. před každým ustájením nového služebního psa (způsob vykonání a použité prostředky stanoví zabezpečující vojenský veterinární lékař).
- tepelná pohoda služebních psů v kotcích se zabezpečuje podle klimatických podmínek s důrazem na období mezi říjnem a březnem stavebním uspořádáním, rohožemi k ležení, zastíněním, stelivovou slámou k zateplení bud (kalkuluje se asi 10 kg na psa a měsíc). Při službě za zvláštních podmínek nebo v polních podmínkách se musí pro služební psy zabezpečit hygienické a zdravotně nezávadné podmínky ustájení, obdobné jako při ustájení ve stálé posádce.

Denní péče o služební psy:

Služební pes musí mít zajištěn denně volný pohyb mimo kotec, včetně psů, jejichž psovodi jsou mimo útvar (nemoc, dovolená apod.). Způsob zajištění volného pohybu stanoví specialista pro vojenskou kynologii nebo velitel družstva psovodů. Součástí denní péče o služebního psa je jeho prohlídka, kontrola zdravotního stavu a chování. Povinností psovoda při poranění nebo onemocnění přiděleného služebního psa je poskytnout mu první pomoc. Každá změna zdravotního stavu služebního psa se musí hlásit nadřízenému a zabezpečujícímu vojenskému veterinárnímu lékaři.

Při nevhodných podmínkách ustájení nebo použití nevhodné výstroje může dojít k poškození zdraví nebo narušení pohody psa. Základními příznaky jsou zpravidla otlaky a odřeniny, ztráta srsti, změny chování, změna frekvence dechu a tepu nebo změna tělesné teploty. Po zjištění takových příznaků a rozpoznání příčin je třeba okamžitě změnit způsob a podmínky ustájení nebo přestat používat výstroj, vyvolávající nežádoucí změny. Není-li určena příčina změn, vyžádá se odborná pomoc zabezpečujícího vojenského veterinárního lékaře. Psovod kromě uvedených povinností odpovídá za čistotu a vnější vzhled přiděleného služebního psa. Psa čistí při silném znečištění hned po skončení služby nebo výcviku a dále při každém společném zaměstnání psovoda se psem.

c) Krmení a napájení služebních psů

Krmení služebních psů se zabezpečuje kompletním suchým krmivem pro psy v zátěži, s přihlédnutím k velikosti plemene, stáří, fyzické kondici, popřípadě i k zdravotnímu stavu služebního psa. Způsob výběru, požadavky na kvalitu krmiva a kontrolu kvality stanovuje metodické opatření náčelníka veterinární služby Armády České republiky k použití kompletních suchých krmiv pro služební psy v rezortu Ministerstva obrany. Denní finanční náležitost na krmení služebních psů včetně přídaveků stanovuje příslušný interní normativní akt. Denní dávka se pohybuje zpravidla v rozmezí 10 až 30 g/kg živé hmotnosti psa podle doporučení výrobce a pokynů zabezpečujícího vojenského veterinárního lékaře. Krmivo v množství větším než 15 g/kg živé hmotnosti psa se ke krmení předkládá zpravidla rozdělené ve dvou dávkách (tj. služební pes se krmí dvakrát denně). Krmivo se může předkládat suché nebo navlhčené vlažnou vodou podle návyku služebního psa a v souladu s návodem výrobce. Po dobu krmení (i mimo ni) musí mít služební pes dostatek pitné vody ve vhodné samostatné misce. Krmit služebního psa zbytky jídel, tepelně neopracovanými surovinami, kostmi nebo jiným způsobem je zakázáno. Psovod krmí služebního psa zpravidla mimo kotec (pouze v případě nepřítomnosti psovoda, kdy krmení zabezpečuje jiný určený psovod, je povoleno služebního psa krmit bezkontaktně). Krmivo se předkládá ve vhodné, přiměřeně velké a označené misce, v čase vyhrazeném denním řádem. Z důvodu rizika vážných zdravotních komplikací je zakázáno krmit služebního psa v době 2 hodiny před a 1 hodinu po pracovním výkonu (fyzické námaze). Slouží-li služební pes déle než 12 hodin a musí-li se nakrmit během služby, podává se mu po uplynutí 12hodinové služby 1/3 běžné denní dávky. Zbytek denní dávky dostane služební pes až po ukončení služby. V případě nemoci, rekonvalescence, zvýšené nebo mimořádné zátěže služebního psa může velitel útvaru na doporučení vojenského veterinárního lékaře svým rozkazem přiznat:

- přídavek I (pro nemocné nebo oslabené služební psy ve formě léčebné nebo rekonvalescentní diety v objemu až do výše 1/3 finanční náležitosti na služebního psa a den) nebo
- přídavek II (pro služební psy v přípravě ve výcvikovém zařízení nebo pro služební psy v mimořádné zátěži ve formě zvýšené dávky běžně zkrmovaného kompletního krmiva v objemu do 1/5 finanční náležitosti na služebního psa a den).

Služebním psům se zakazuje podávat jakékoli látky ke zvýšení jejich výkonnosti s výjimkou léčiv, vitamínů a přípravků podobné povahy, které předepisuje vojenský

veterinární lékař. Služební psi se napájí pitnou vodou. V běžných podmínkách při ustájení, službě nebo výcviku musí mít služební pes přístup k pitné vodě podle potřeby. V létě se voda vyměňuje nejméně 3x denně, v zimě se použije vlažná voda, která se po napojení služebního psa při možnosti zamrznutí vylévá, a frekvence výměny vody se přiměřeně zvyšuje. Při fyzicky náročném výcviku, přepravě nebo služebním použití v extrémních klimatických podmínkách musí mít služební pes vodu trvale k dispozici, popř. ji psovod služebnímu psovi předkládá v každé vhodné přestávce nebo při kontrole.

Výstroj a výcvikové pomůcky pro služební psy:

Výstroj a výcvikové pomůcky pro služební psy se na základě požadavků útvarů zabezpečují a doplňují centrálně ve spolupráci s majetkovým manažerem. Útvary si mohou tento materiál nakupovat i z vlastních finančních prostředků. Náležitosti výstroje, jejich zabezpečování a hospodaření s nimi stanovuje odborný prováděcí předpis a příslušné odborné směrnice náčelníka vojenské zdravotnické služby. Rozhodování o výběru a používání vhodných typů kynologické výstroje a výcvikových pomůcek je v kompetenci orgánu veterinární služby správy zdravotnického zabezpečení, který rozhoduje na základě návrhů a doporučení výcvikového zařízení a požadavků operačně-taktických velitelství a ji podřízených útvarů. Požadavek na doplnění kynologické výstroje v následujícím výcvikovém roce předkládají útvary při výročním hodnocení služebních psů služebním postupem správě zdravotnického zabezpečení podle vzoru uvedeného v příloze k tomuto předpisu. Je-li to třeba a při řádném odůvodnění požadavku může útvar objednat i položky, které nejsou v této příloze uvedeny (kousadlo pro psa, bederní pás, pouzdro na pamlsky, přepravní box apod.). Používaná kynologická výstroj a pomůcky musejí splňovat požadavky na zajištění bezpečnosti osob i služebních psů, na ochranu zdraví zvířat a jejich pohodu a nesmějí jim způsobovat bolest. Je zakázáno překračovat stanovenou dobu životnosti a používat výstroj nebo pomůcky poškozené nebo opotřeбенé.

Přeprava služebních psů:

Služební psi se přepravují k tomu vybavenými vhodnými pozemními nebo leteckými dopravními prostředky (přednostně vojenskými), které zaručují bezpečnost, ochranu zdraví a pohodu zvířat při přepravě. Přípravky pro zklidnění služebního psa při přepravě se mohou podat pouze pod kontrolou vojenského veterinárního lékaře. Základním

veterinárním dokladem pro přesun služebního psa na území České republiky je kmenová knížka. Pro neobchodní přesuny mimo území České republiky se vyžaduje pas. Vydávání těchto pasů zabezpečuje na základě požadavků podřízených veterinárních složek pro rezort Ministerstva obrany centrálně náčelník veterinární služby Armády České republiky. Přemístění služebních psů do zahraničí a zpět se může realizovat pouze v souladu s veterinárním zákonem, souvisejícími právními předpisy a veterinárními podmínkami pro dovoz a vývoz cílového státu. Předepsané veterinární doklady pro vycestování a návrat služebního psa zabezpečuje veterinární služba Armády České republiky. Po návratu ze zahraničních operací se služební psi umísťují do izolace u veterinární základny. V případě ostatních zahraničních přesunů psů rozhodne o izolaci v indikovaných případech náčelník veterinární služby Armády České republiky. Přeprava veřejnými dopravními prostředky se povoluje v souladu s právním předpisem a s přepravními podmínkami dopravních společností. Veřejnou dopravou se nesmějí přepravovat služební psi nemocní, nevyčvičení nebo nezvladatelně agresivní.

obrázek č.4

Služební pes se vždy přepravuje v doprovodu vlastního psovoda (popř. odborně způsobilé osoby), který za služebního psa odpovídá. O zásadách nakládání, přepravy a vykládání služebního psa z dopravního prostředku se musí psovod před přepravou řádně poučit. Služební pes je vždy na vodítku a s náhubkem tak, aby nemohl poranit další přepravované osoby (zvířata). Psovod ho průběžně kontroluje. Během přepravy je nutno

zamezit přehřátí nebo podchlazení služebního psa, zajistit jeho napájení a každé 4 hodiny výběh (umožňuje-li to forma přepravy). Před přepravou a během ní je omezeno krmení. Je zakázáno služebního psa ponechat samotného v nevětraném dopravním prostředku na přímém slunci, není-li přepravní prostor klimatizován. Při přepravě v přepravních boxech pro služební psy (klec, kontejner) musí tyto boxy splňovat požadavky na bezpečnost, ochranu zdraví a pohodu služebních psů (požadované rozměry boxů). Služební pes se v boxech přepravuje až na výjimky (zrychlený přesun k zásahu na krátké vzdálenosti) bez výstroje, musí mít zabezpečen přívod čerstvého vzduchu a pravidelné napájení během transportu. Při přepravě musí být přepravní prostředky předepsaným způsobem označeny. Např. vyhláška č. 610/2004 Sb., o označování a pasech psů, koček a fretek v zájmovém chovu při jejich neobchodních přesunech Vyhláška č. 175/2000 Sb., o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu.

Veterinární péče o služební psy:

Za včasné vyžádání veterinární pomoci pro služebního psa odpovídá jeho psovod, v jeho nepřítomnosti dozorčí nebo hotovostní psovod. Za odbornou veterinární činnost u služebních psů odpovídá zabezpečující vojenský veterinární lékař. [7]

3 SPECIÁLNÍ METODIKA VÝCVIKU K OBRANĚ OSOB A OCHRANĚ MAJETKU.

Základem speciálního výcviku psů je rozvoj zloby, odvahy a nedůvěry proti osobám a slouží k obraně osob a ochraně majetku. Je to složitá a promyšlená činnost psovoda, aby připravil psa k zadržení osoby, aby s ní aktivně zápasil, nebál se úderů a nenechal se odvést jinými podněty. Proto se snažíme vybírat figuranty, kteří mají už nějakou kynologickou praxi a dokážou zaujmout psa natolik, aby figurant mohl odhodit jeden ze dvou rukávů. Pes stále sleduje figuranta s jedním rukávem, když tomu tak není, tak se figurant snaží nalákat psa nabíháním, drážděním do psa nebo útekem od psa s hlasitou výzvou. Vše je tedy koncepční práce psovoda, figuranta, psa, popřípadě řídicího výcviku. Situace zadržení pachatele psem se mění podle nároků služební činnosti. Uvedu příklad: Dříve se preferovalo, že pes zadržel osobu tak, že aby měl větší kořistnický pud, tak se nechal vyvést, takže pustil figuranta. Dnes je důležitá ovladatelnost psa. Při zadržení figuranta pes by měl i na delší vzdálenost na povel psovoda pustit figuranta. Jiné situace nastávají při výkonu městské policie, která je v kontaktu s lidmi, proto má jiné nároky na psa. Pes se učí v městském provozu, aby neštěkal, a aby zbytečně nenapadal osoby. Když dochází k zásahu a psovod potřebuje psa nabudit, vydráždí ho mírným kopáním nohou. Jiné specifikace jsou u jiných ozbrojených složek, kdy pes hlídá určité území, teritorium. Pes je puštěn na volno, bez náhubku. Při narušení teritoria okamžitě zasahuje. Psovod si aktivuje psa hlasitou výzvou a výstrahou, například: Vojenská policie, opusťte úkryt nebo použijte služebního psa!

Každá složka má svá specifika a řídicí výcvik se orientují ve své pracovní činnosti a měli by tomu podřídit i výcvik. Jiné nároky budeme klást na psa, který nám hlídá zahradu či na psa pokojového.

Měli bychom se vyhnout nežádoucím návykům a spojitostem. Návyky mohou být takové, že buď figuruje stále stejná osoba nebo si pes navykne na jedno prostředí, nemění se tedy místo rušivosti. Návěst na figuranta se uskutečňuje stále ve stejnou denní dobu. Náš výcvik by měl být pestrý a nápaditý například by se měli měnit figuranti, jejich obleky za jiné, střídat ochranný rukáv s ochranným oblekem, vymýšlet různé nové situace. Inspiraci můžeme vidět na soutěžích, například zadržení figuranta na kole, v autě, vytáhnutí figuranta z okna, ze sklepních prostor, zadržení ve vyšších polohách, na střeše domu, přes vodu, v hlučném prostředí. Necháme napadnout psa figurantem a posléze

druhým .Čím více budeme měnit prostředí, situace a figuranty, tím náš pracovní nebo služební pes bude připraven zasáhnout a my se na něj můžeme vždy spolehnout.

3.1 Na co nesmíme zapomenout při výcviku

Než začneme výcvikem služebních či pracovních psů, měli bychom mít na paměti pět základních podmínek výcviku, bez kterých se neobejde ani zkušený profesionál.

Pět podmínek výcviku:

- Podmíněný podmět musí být 1-2 sekundy před nepodmíněným podmětem.
- Čím obtížnější cvik, tím méně rušivých podnětů (klid při výcviku).
- Síla příslušného podnětu musí být dostatečně velká, nepodmíněný podmět musí být silnější než podmíněný podmět.
- Nepodmíněný podmět musí být v dostatečném stavu dráždivosti.
- Neustálé opakování působení podmíněného podnětu a nepodmíněného podnětu.

Pozn. Podmíněný podmět – pach na stopě, povely, posušky, zvukové signály.

Nepodmíněný podmět – trhnutí vodítka, tlak ruku, hlazení, pamlsky. [5]

Dle charakteru a povahy psa by jsme měli zvolit způsob metody výcviku. Každý pes potřebuje jiný přístup psovoda. Je na zkušenosti a citu psovoda, který způsob metody si zvolí.

Metody výcviku:

Mechanická: Jako NP používáme určitého fyzického přinucení, tzv. mechanických podnětů. Výhodou stálějších PR je naprostá poslušnost, nevýhodou je narušení vztahu psa a psovoda.

Chuťově dráždivá: Přinucení psa k provedení požadovaného úkonu pamlskem. Výhoda: při správné volbě cviku je, že lze dosáhnout rychlejšího vypracování, pes má na vypracování cviku zájem, upevňuje se vzájemný vztah. Nevýhodou je, že nezabezpečuje naprostou poslušnost, hlavně při výskytu rušivých vlivů a v době sytosti pes nereaguje.

Kontrastní: nejdůležitější a nejčastěji používaná, spojení mechanické a chuťově dráždivé urychluje výcvik a zajišťuje poslušnost psa při různých podmínkách výcviku, vypracované PR jsou stabilní, zachovává se vzájemný kontakt.

Napodobovací: používá se hlavně při výchově štěňat a u některých cviků při hromadném výcviku (rozvíjení zloby, překážky). [3]

Bez pěti základních podmínek výcviku a uvědomění si charakteru a povahy psa nelze vycvičit psa k služební či pracovní činnosti. O základní poslušnosti a ovladatelnosti psa byla napsána celá řada knih a odborných publikací, proto se budu věnovat speciální metodice výcviku, kdy základní poslušnost a ovladatelnost jsme úspěšně zvládli a můžeme na ní stavět speciální metodiku výcviku.

3.2 zadržení osoby, rozvíjení zloby, nedůvěry a odvahy

Snažíme se dosáhnout a vštípit psovi nedůvěru a odvalu vůči cizím osobám a osobám s nepřátelským chováním. Rozvíjením odvahy a nedůvěry je založeno na přirozených reakcích a schopnostech psa, emotivních, teritoriálních a loveckých a ne na rozvíjení agresivity proti člověku. Každý důsledek má svoji příčinu. Zvíře se motivuje pudy. Pud sebezáchovy motivuje lov, pohlavní pud motivuje páření a agresivita motivuje likvidaci konkurence. Agresivita je pud, který vzniká při setkání se soupeřem a který velí zabít či zahnat soupeře. Ti se utkávají kvůli životním potřebám, které jsou nutné pro zachování rodu, jako je potrava a sexuální partneři. V přírodě, jak už to bývá, tak přežijí ti nejsilnější jedinci. V rámci druhu si někteří soupeři potřebují pomoci, aby přežili. Vlci jsou tím nejlepším příkladem, jak si pomáhají ulovit potravu. Pro vlka samotáře je to velmi těžké. Musíme si uvědomit, že pudy pracují prostřednictvím komplikovaného systému, který se skládá z mnoha vzorců chování, z nichž některé mohou být vrozené a jiné se vyvíjí ze styku s prostředím. Můžeme pozorovat různé druhy chování ve většině výrazů psí tváře a tělesného postoje. Je na zkušeném psododu či chovateli, zda bude vnímat chování a vyjadřování svého psa a podřídí tomu výcvik. Majitelé psů by měli učit štěňata v co nejučtější věku akceptovat lidi, psy a jiná zvířata. Útoky na živé tvory mohou být vyvolány přehnaným vlastnickým pudem vzhledem k teritoriu. Někteří psi cítí vlastnický pud týkající se majitele, kořisti, klacků nebo hraček. Psi se mohou naučit žít mírumilovně s jinými zvířaty, pokud akceptují vůdčí roli svého majitele v rodinné smečce.

Při tréninku lovenou kořist a narušitele teritoria představuje figurant, který se projevuje nepřátelským chováním. Naopak osoba, která klidně stojí, se nestává pro psa obětí. Pes by měl reagovat při nalezení osoby vyštěkáváním a ne napadáním. Vůdci lidem na veřejnosti by měl být pes lhostejně imunní, snažíme se, aby pes ve cvičení bez příčiny osobu nenapadal. Zmiňovanou situaci docílíme tím, že psa budeme držet na krátkém vodítku a při sebemenším náznaku útoku klidně stojící či jdoucí osoby velíme psovi povelom „KLID“. Nacvičujeme stále nové situační varianty tak, aby bylo jasné, že pes musí zaútočit na agresivní osobu bez povelu.

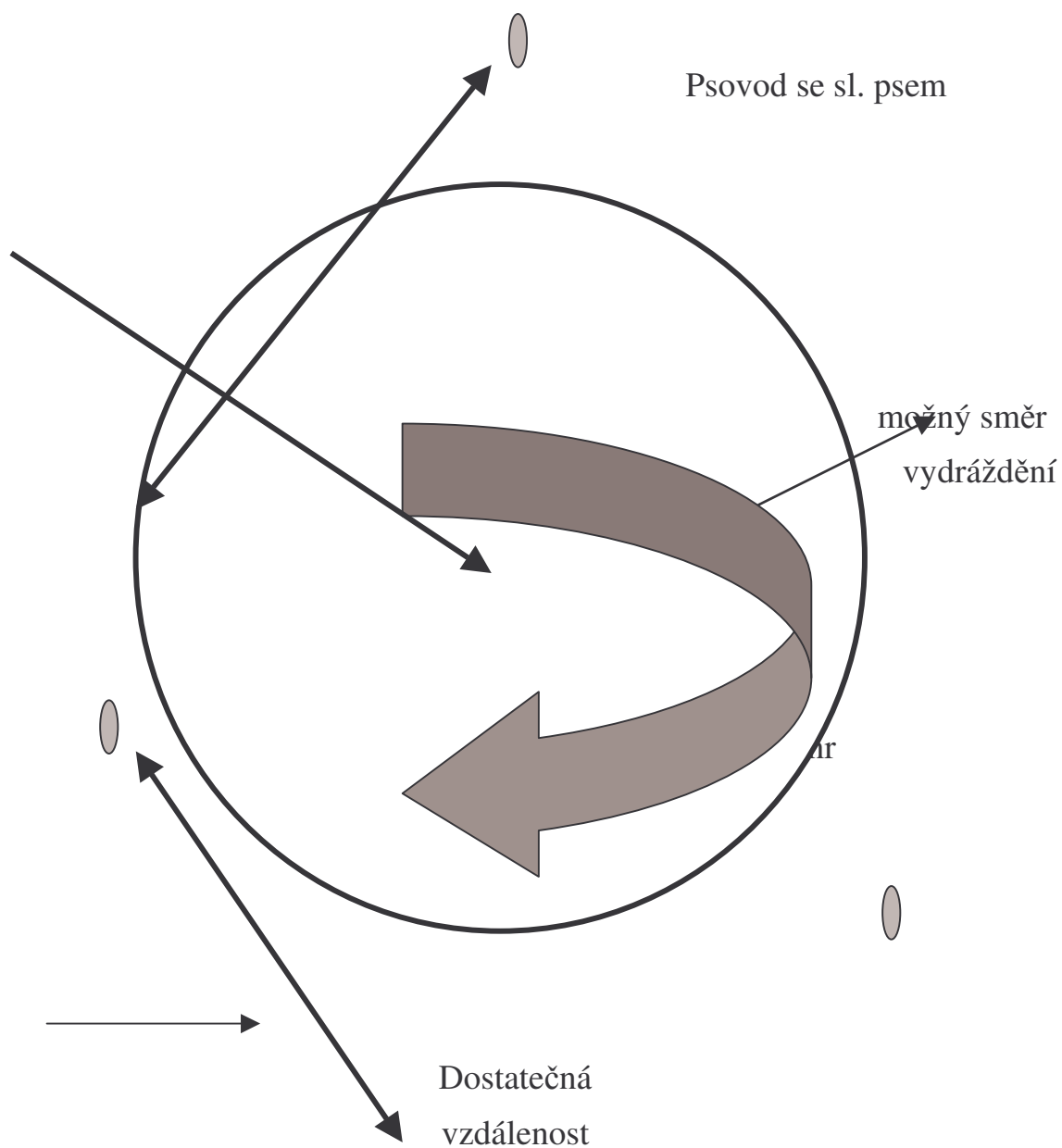
obrázek č.5

Cílem cviku je rozvinout nedůvěru a odvahu vůči cizím osobám. Ústními povely jsou „POZOR“, „DRŽ“, „PUSTĚ“, mechanickým podnětem se stává trhnutí vodítka. Podnětem

je také pomocník (figurant). Odměnou za dobře odvedený cvik je pochvala psovoda a zákus do ochranného rukávu nebo hadru. Výcvik se může provádět klidně jdoucím figurantem kolem psa. Ten se zastaví, otočí ke psu a začne komunikovat se psovodem. Hovor graduje, zvyšuje se na hlasitosti a v tom figurant napadne psovoda. V momentu napadení dá psovod povel „DRŽ“ a pes by měl zápasit s figurantem a být zakousnutý na rukávu či na obleku. Posléze zápas ustane a figurant znehybní na výzvu psovoda „FIGURANT KLID“ ,či se psovod předem domluví s figurantem na postupu. Po znehybnění figuranta nastává povel „PUSŤ“ a pes by měl figuranta pustit. Rozvíjení nedůvěry společně nacvičujeme s rozvíjením zloby, a to ve skupinovém zaměstnání, kdy pes je pevně uvázan pomoci řetězu ke kolíku a je vybaven postrojem, určeným na obranu. Figurant vybíhá z úkrytu a dráždí odvážnější psi a postupně i ostatní. Psovod dává povel „POZOR“ a povzbuzuje psa. Jestliže pes reaguje samostatně aktivně, psovod ho pochválí, ustupuje a vzdaluje se od psa tak, aby jím nebyl viděn. Při skupinovém zaměstnání a drážděním figurantem si štěkající psi dodávají vzájemně odvalu a sebevědomí. Psovodi jsou se svými psi rozestoupení v kruhu tak, aby psi mezi sebou nebyli v kontaktu. Dráždící figurant je volně vpuštěn do kruhu, upoutává pozornost máváním ochranného rukávu a v druhé ruce může pohybovat a dráždit postupně psy pytlouinou. Reaguje-li pes aktivně štěkáním a snaží se figurantův rukáv či pytlouinu zachytit, figurant nechá dát psovi zákus do ochranného rukávu, v tomhle momentu psovod povzbuzuje psa povel „DRŽ“. Po krátkém boji odvolává psovod psa povel „PUSŤ“. Tento povel můžeme posílit mechanickým trhnutím vodítka směrem vzhůru proti rukávu. Ale ze zkušenosti dobrých psovodů bych se snažil ze začátku povel „PUSŤ“ moc nepoužívat, z důvodu upevnění kořistnického pudu a chutí psa do dalšího zákusu. Abychom psa připravili na další reakce protivníka, cvičíme odolnost proti úderu tak, že figurant lehce udeří obuškem určeným pro výcvik psa a vzápětí mu umožní zákus do ochranného rukávu. Psovod nezasahuje do přirozených reakcí psa a nechává psa volně pracovat. Měl by vycítit, kdy pes potřebuje povzbudit povel „DRŽ“ a kdy nechat psa volně pracovat. Při aktivní a samostatné reakci psa a pevném zákusu může nastat nová situace, kdy figurant přestane bojovat se psem a psovod ho naučí po krátkém boji, aby pustil pes figurantův rukáv povel „PUSŤ“ a on zůstal v klidu. Při tomto povelu můžeme využít mechanického podnětu trhnutí vodítkem. Pustí-li pes rukáv, neumožníme mu další zákus, ale pochválíme ho za dobře odvedenou práci. Zvládneme-li tenhle cvik, můžeme pokračovat ve výcviku zadržování prchající osoby. Pes uplatňuje před prchající osobou kořistnický pud. Zde

používáme zpočátku dlouhé vodítko a vzdálenost prodlužujeme. Metodika výcviku je totožná se zadržením osoby na místě.

Rozvíjení zloby a odvahy

obrázek č.6

3.3 střežení zadrženého při prohlídce

Při dnešních nárocích na služební kynologii potřebujeme, aby služební či pracovní pes pracoval spolehlivě v ozbrojených i soukromých složkách. Podle mého názoru nesmíme zanedbávat výcvik, jako je například střežení zadrženého při prohlídce. Je to velmi specifická činnost, kdy pes plní úkol pozorovatele a při nenadálém napadení či pokusu o útěk střežené osoby pes reaguje zadržením. Hlídka u policejních složek se většinou skládá ze dvou osob a jednoho psa. Její členové jsou poučeni, že při napadení se nejprve používá služebního psa nebo jiné donucovací prostředky a při ohrožení života a zdraví se použije zbraň. Proto je většinou velitelem hlídky psovod, ale nemusí to být pravidlem díky větší zkušenosti a praxi spolupracovníka..

Psovod a jeho povelové techniky:

Povel – „PUSŤ“ , „LEHNI“ , „HLÍDEJ“.

Pomocný povel – „ZŮSTAŇ“.

Podnět – zadržená osoba.

Mechanický podnět – trhnutí vodítkem.

Jakmile pomocník klidně stojí, položí psovod psa povelom „LEHNI“ a dále velí „HLÍDEJ“. Druhý pomocník, který vystupuje jako člen hlídky, jde k figurantovi tak, aby mu nepřekřížil trasu k psovi. Psovod jej jistí podle zásad policejní taktiky a sleduje chování psa, aby případně mohl zabránit bezdůvodnému napadnutí figuranta. Druhý pomocník zajistí podle zásad policejní taktiky zadrženou osobu. V první fázi má psovod psa na vodítku, které musí být prověřeno. Jestliže má pes tendenci napadnout zadrženou osobu, psovod velí „HLÍDEJ“ a trhne vodítkem.

obrázek č.7

Po zvládnutí střežení při prohlídce, kdy je pes na volno, cvičíme psa k obraně hlídky před nenadálým útokem zadržené nebo jiné osoby. Pes musí pozorně sledovat nejen pomocníka, ale i okolí a setrvávat v klidu až do okamžiku, než pomocník zaútočí na člena hlídky. V tomto okamžiku musí bez povelu útočnicka zadržet. Výcvik začínáme nejdříve napadením psa figurantem a když je tento cvik zvládnut, přistoupíme k napadení jinou osobou. Na počátku výcviku může psovod vybízet psa k zadržení povelu a pomocník vydrážděním, aby na sebe upoutal pozornost a nedošlo k napadení člena hlídky. Pomocníka, který představuje druhého člena hlídky by měl pes dobře znát.

Při nácviu zadržení, při napadnutí jinou osobou je postup následující: Výcvik provádíme tam, kde je možnost úkrytu druhého pomocníka. Psovod opět velí psovi „LEHNI“ a postupuje stejně jako při napadnutí figurantem. Člen hlídky jde k zadržnému figurantovi a provádí zajištění. V domluvené fázi zajištění vyběhne druhý ukrytý figurant a provede napadení, přičemž na sebe upoutává pozornost. Pes musí bez povelu zadržet druhého figuranta. Psovod velí „PUSTĚ“ a „K NOZE“. Potom samostatně provede zajištění

osoby bez toho, aniž by k ní přišel (policejní taktika). Druhý člen hlídky střeží prvního figuranta a jakmile provede psovod zajištění, dokončí svoji původní činnost a přechází zajistit druhého pachatele. Psovod zaujme se psem takové místo, aby pes měl přehled o obou figurantech a mohl efektivně zakročít. [5]

3.4 ochrana hlídky

Cílem cviku je střežit zadržené osoby nebo osoby při eskortaci, provést zadržení při pokusu o útěk nebo napadení, při napadení hlídky jiným pachatelem. Při výcviku používáme následující povely a podněty:

Povel – „K NOZE“.

Pomocný povel – „DRŽ“.

Mechanický podnět – trhnutí vodítkem.

Podnět – figurant.

Metodika výcviku se moc neliší od výcviku ke střežení, celý cvik se děje při pochodu za pohybu. Pes by se měl soustředit jak na eskortovanou osobu, tak i na chůzi u levé nohy psovoda. Nesmí bezdůvodně napadat eskortujícího. Při změně pohybu, jako je napadnutí psovoda či pokus o útěk pes musí přepnout na režim donucovacího prostředku a nemilostivě napadnout eskortovanou osobu. Hlídka se musí řídit policejní taktikou.

Obrana hlídky při napadení osobou:

Cílem cviku je včas reagovat, upozornit a zadržet skrytou osobu při napadení hlídky. Při výcviku používáme následující povely:

Povel – „POZOR“.

Pomocný povel – „DRŽ“.

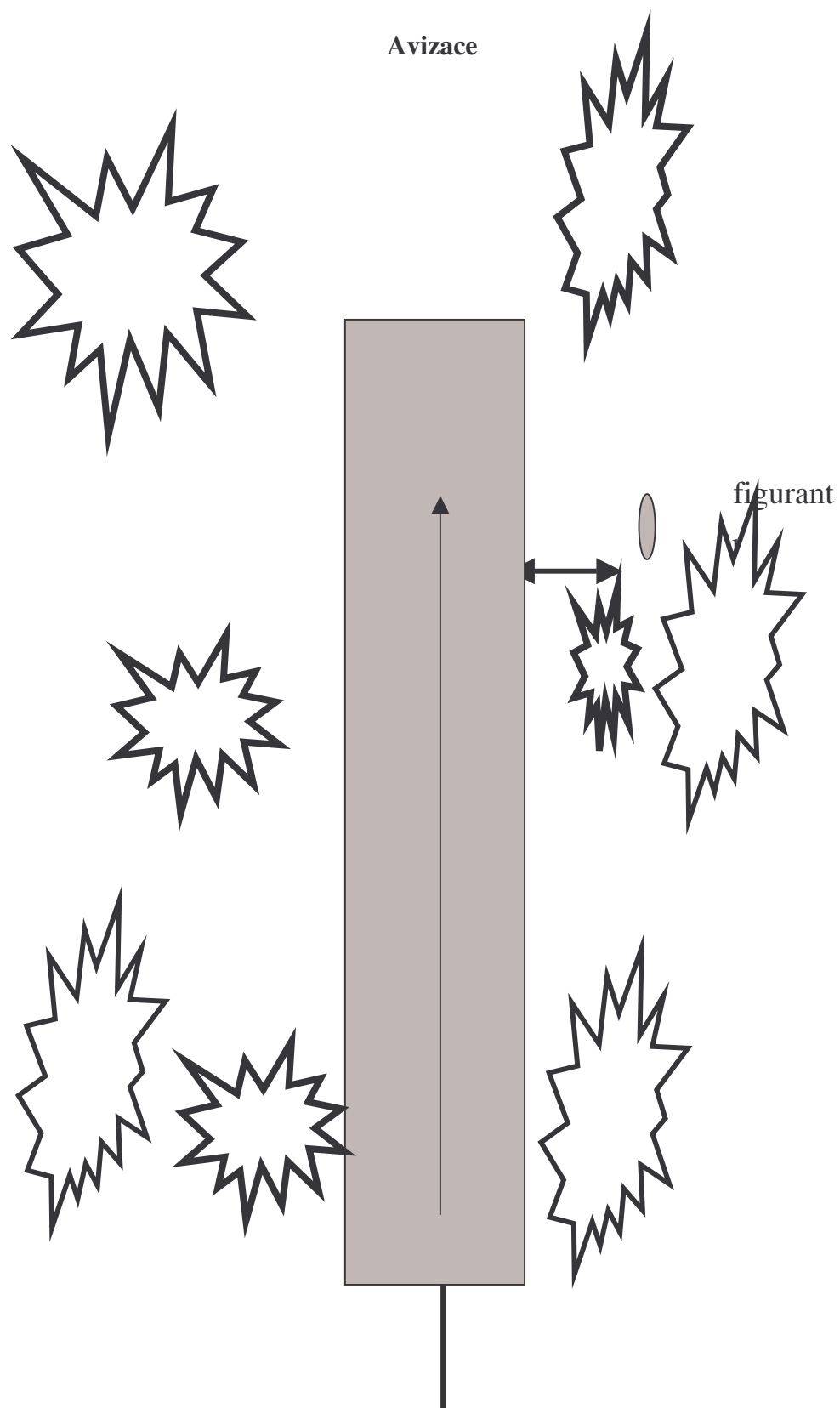
Podnětem je figurant. Pes jde před psovodem na délku vodítka, psovod se mu snaží udržet pozornost a povzbuzuje jej povel „POZOR“. Figurant se skrývá u osy postupu, doporučuje se vzdálenost asi dva metry. Pokud pes přechází jeho úkryt, figurant mírným

pohybem nebo šramotem na sebe upozorní. Při výcviku v noci musí psovod pečlivě sledovat reakce psa. Ve tmě je nejlepší, pokud nám pes označí figuranta vyštěkáváním. Na zásah může psovod použít psa, pokud dodržuje policejní taktiku.

Při výcviku obrany hlídky, při napadení jde pes vedle levé nohy psovoda. Ukrytý figurant přepadne hlídku u osy postupu. Když začínáme s výcvikem, tak se figurant s psovodem předem domluví, na jakém místě bude přepadávat hlídku. Psovod mluví neustále na psa povely „POZOR“ a při dobré reakci psa na figuranta může použít pomocný povel „DRŽ“. Cvik považujeme za zvládnutý v případě, kdy pes při pochůzce hlídky bedlivě sleduje okolí, reaguje na nepřírozené podněty a okamžitě zadrží figuranta při nečekaném přepadení.

obrázek č.8

Osa postupu
obrázek č.9

3.5 průzkum terénu a objektu

Cíl cviku – naučit psa v určitém terénu nebo objektu nalézt a štěkáním označit ukryté osoby nebo osoby s nepřátelským chováním zadržet.

Povelem – „REVÍR“.

Posuňkem – ukázání pravou rukou do směru.

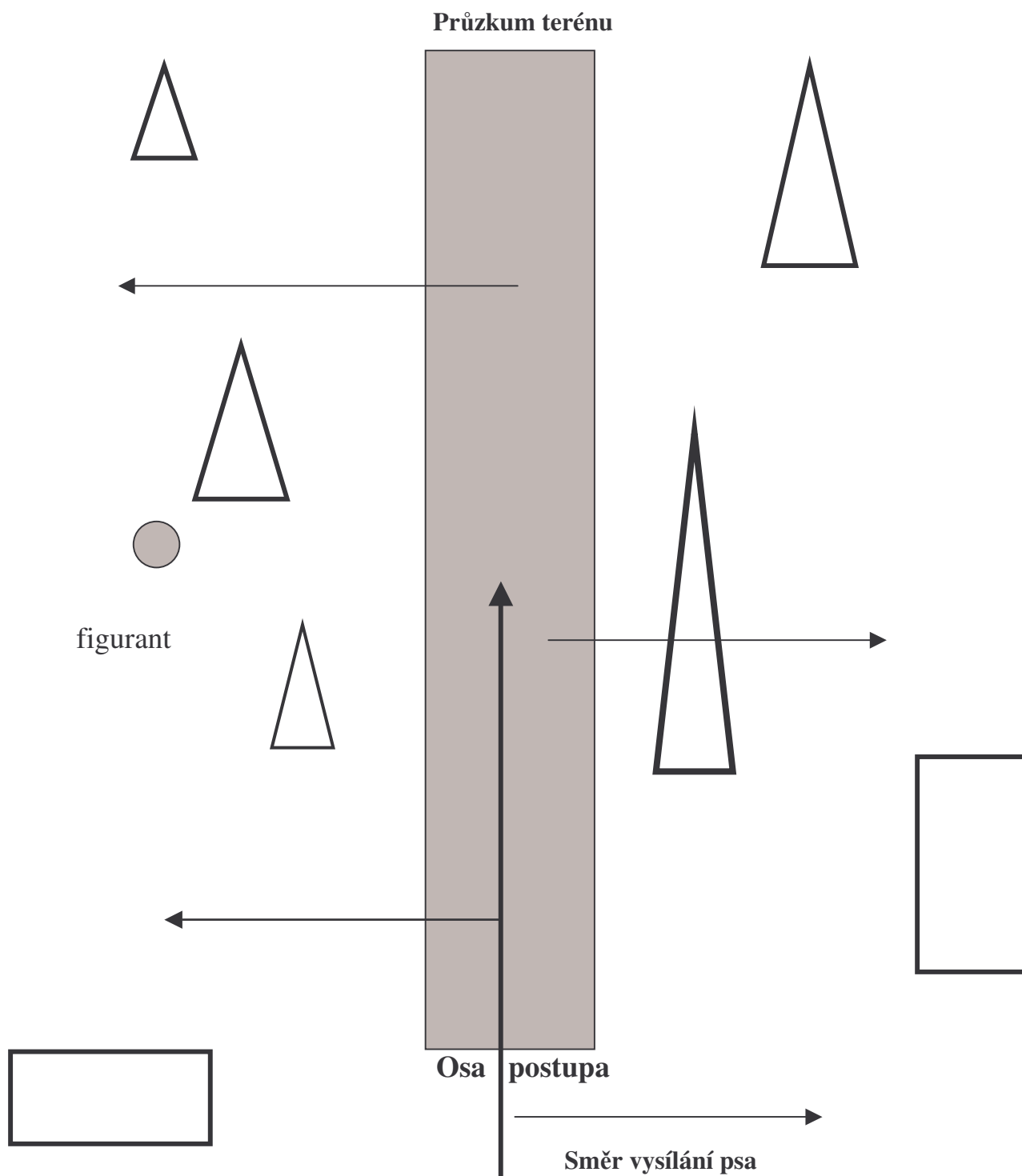
Podnětem – pomocník. Mechanický podnětem – trhnutí vodítkem.

Výcvik musíme přizpůsobit povaze psa a úrovni jeho vycvičenosti. Pes musí rozlišit, kdy nesmí napadnout, ale pouze vyštěkat. Nejdříve umístíme pomocníka v ochranném oděvu tak, aby byl jen částečně ukryt. Pes nesmí tuto přípravu pozorovat. Potom psa, upoutaného na dlouhém vodítku, vyšleme povel „REVÍR“ přímo k úkrytu pomocníka. Pozorně sledujeme chování psa a podle toho řídíme další výcvik. Většina psů začne bez psovodovy pomoci na pomocníka štekat. Psa je potřeba pochválit a na dlouhém vodítku jej udržovat asi 2 kroky před pomocníkem. Jestliže pes po příchodu k pomocníkovi neštěká, psovod opakovaně velí psovi „ŠTĚKEJ“ a stále psa chválí. K výcviku je třeba volit terén umožňující práci se psem na dlouhém vodítku. Pomocník se potom přesune do jiného úkrytu. Při novém postupu vysílá psovod psa na místo, kde byl původně pomocník ukryt. Když pes přiběhne k místu úkrytu a pomocníka nenajde, přivolá jej psovod za pomoci dlouhého vodítka k sobě a vyšle jej na druhou stranu, kde je ukryt pomocník. V žádném případě pes nesmí provést zákus do rukávu pomocníka, proto je výcvik prováděn na dlouhém vodítku, které složí k usměrňování psa.

Při dalším výcviku se umísťuje pomocník střídavě na obě strany osy postupu. Pokud již pes nemá tendenci napadat, umísťuje se psovod hlouběji v prohledávaném prostoru. Psovod již dlouhé vodítko nedrží, ale nechá jej vláčet za psem. Při nacvičování je nutné dbát na směr větru. Osa postupu musí být vždy po větru, aby pes necítil pomocníka již při vyslání do prvního směru. Psovod stále ještě zná místo úkrytu tak, aby mohl řídit činnost psa a pozorovat jeho chování. Když se pes blíží k úkrytu pomocníka, psovod běží rychle za ním aby mohl uchopit konec vodítka a tím zabránit případnému napadení. Dlouhé vodítko používáme až do úplného vypracování podmíněného reflexu. Ztížení cviku spočívá v neustálém prohlubování propátrávaného úseku a v prodlužování osy postupu psovoda.

Cvik považujeme za zvládnutý, když pes na povel „REVÍR“ samostatně a aktivně vyhledává a nalezne v určeném prostoru osoby, které označí štěkáním. Vzdálenost od osy

postupu nepřesahuje 50m. Pes musí být ovladatelný, nesmí odbíhat příliš daleko a bezdůvodně napadat osoby. Metodika průzkumu objektu (budova, hala, apod.) je obdobná.

obrázek č.10

3.6 Vyhledávání a vypracování pachové stopy

Cíl cviku – vyhledat a vypracovat pachovou stopu s následným zadržením nebo vyštěkáním osoby a s označením předmětů na stopě.

Povel – „STOPA“.

Pomocný povel – „HLEDEJ“.

Podnět – pamlsek, pach osoby.

Mechanický podnět – jemný tah vodítkem.

Osobní pach, jeho dělení:

Směs individuálního a regionálního pachu s částicemi kůže.

Individuální pach je přísně specifický každému člověku (viz. Pach. Identifikace).

Regionální pach je směsí pachů z různých tělních krajin – pohlavní orgány, hlava, podpaždí, nohy.

Všeobecný pach:

Souhrn pachů používaných mýdel, vůní, domácího prostředí, pracoviště, oblečení, obuvi.

Přidružené pachy:

Všechny pachy, které vznikají porušením půdní struktury rostlinstva i živočišstva.

ROZHODUJÍCÍ PODMÍNKY PRO PRÁCI NA STOPĚ.

Stáří stopy – jeden z rozhodujících činitelů úspěšného vypracování stopy, rozeznáváme stopy:

čerstvé do 1h stáří,

normální od 1 do 3h stáří,

vychladlé nad 3h stáří.

Teplota vzduchu – výkyvy teploty značně ovlivňují kvalitu pachu. Stopy za parného dne ohřívání půdy = zvýšené odpařování = intenzivnější pohyb pach. molekul, které se odpoutávají od stopy a vypařují se. V noci ustává ohřívání=zmenšuje se odpařování=dlouho čerstvá stopa.

Vlhkost vzduchu – k maximální koncentraci pachových molekul dochází při nejvyšší relativní vlhkosti. Za drobného deště a mlhy je vlhkost vzduchu maximální a podmínky pro práci na stopě jsou nejpriznivější. Silný déšť rovněž vytváří maximální vlhkost, ale s větším vsakováním vody do půdy dochází i k většímu pohlcování molekul pachu. Zdroj pachu přikrývá vrstva vody. Přesto však i po silném dešti, kdy je vypařování nejintenzivnější a kdy dochází ke zvýšenému odpařování zbytků pachu, lze pach. stopy vypracovat, a to v krátké době po dešti.

Tlak vzduchu – nižší tlak = zvýšení cirkulace pachových molekul směrem vzhůru, rozprostírání pachu do šířky = snadnější nalezení stopy. Vyšší tlak = záporný vliv na trvanlivost stopy. [5]

Proudění vzduchu – značně ovlivňuje práci na stopě

Rychlost větru V m.s ⁻¹	Označení a popis účinku.	Způsob a vzdálenost, ve které pes postupuje(při kolmém větru na stopu).
0,4	Bezvětří, kouř stoupá přímo vzhůru.	Přímý pohyb na stopě s mírnými úchyly do stran.
1,8	Vánek, kouř stoupá téměř vzhůru, sotva pozorovatelný pohyb vzduchu.	Přímý pohyb do 0,1m od stopy na závětrné straně s mírnými úchyly do stran.
3,6	Slabý vítr pohybuje praporkem, občas listy stromů.	Přímý pohyb ve vzdálenosti do 1m od stopy na závětrné straně, s občasným návratem ke stopě.
5,6	Mírný vítr, pohybuje praporkem a listy stromů, mírně pohybuje stébly trávy a slabě čerí hladinu vody.	Přímý pohyb do 1,5m od stopy na závětrné straně, úchyly ze směru až ke stopě.
7,9	Dostí čerstvý vítr, pohybuje větvemi bezlistých stromů, ohýbá stébla trávy.	Vlnivý pohyb do 2m od stopy, střídavě pracuje s nízkým a vysokým nosem.

10,0	Čerstvý vítr, pohybuje větvemi bezlistých stromů, souvisle ohýbá traviny a valí vlny na stojaté vodě.	Vlnivý pohyb, při nárazovém větru až 3m od stopy, časté střídání vysokého a nízkého nosu.
12,5	Silný vítr, tlumený domy a jinými pevnými předměty, skučí v lese.	Pomalý postup s častým odbíháním od stopy až do 6m, převažuje vysoký nos.
15,5	Prudký vítr pohybuje bezlistými stromy střední tloušťky.	Pohyb psa na stopě je nejistý, pes neustále ztrácí stopu a vrací se s vysokým nosem ke stopě.

Tabulka č. 1

Struktura půdy, půdní porost a ostatní vlastnosti půdy – na zahřívání půdy má vliv její struktura, dále barva a vlhkost půdy. Tvrdá půda se ohřívá rychleji, k nejsilnějšímu zahřívání dochází na skalnatém terénu. Porost též silně ovlivňuje tepelnou bilanci, brání přístupu větru k půdě. Travnatý povrch dlouho udržuje pach, který se zachycuje na stéblech. Nejvýhodnější podmínky pro zachování stopy jsou v lese, kde se nejdéle udržuje vlhkost. Vliv větru je v lese velmi omezen.

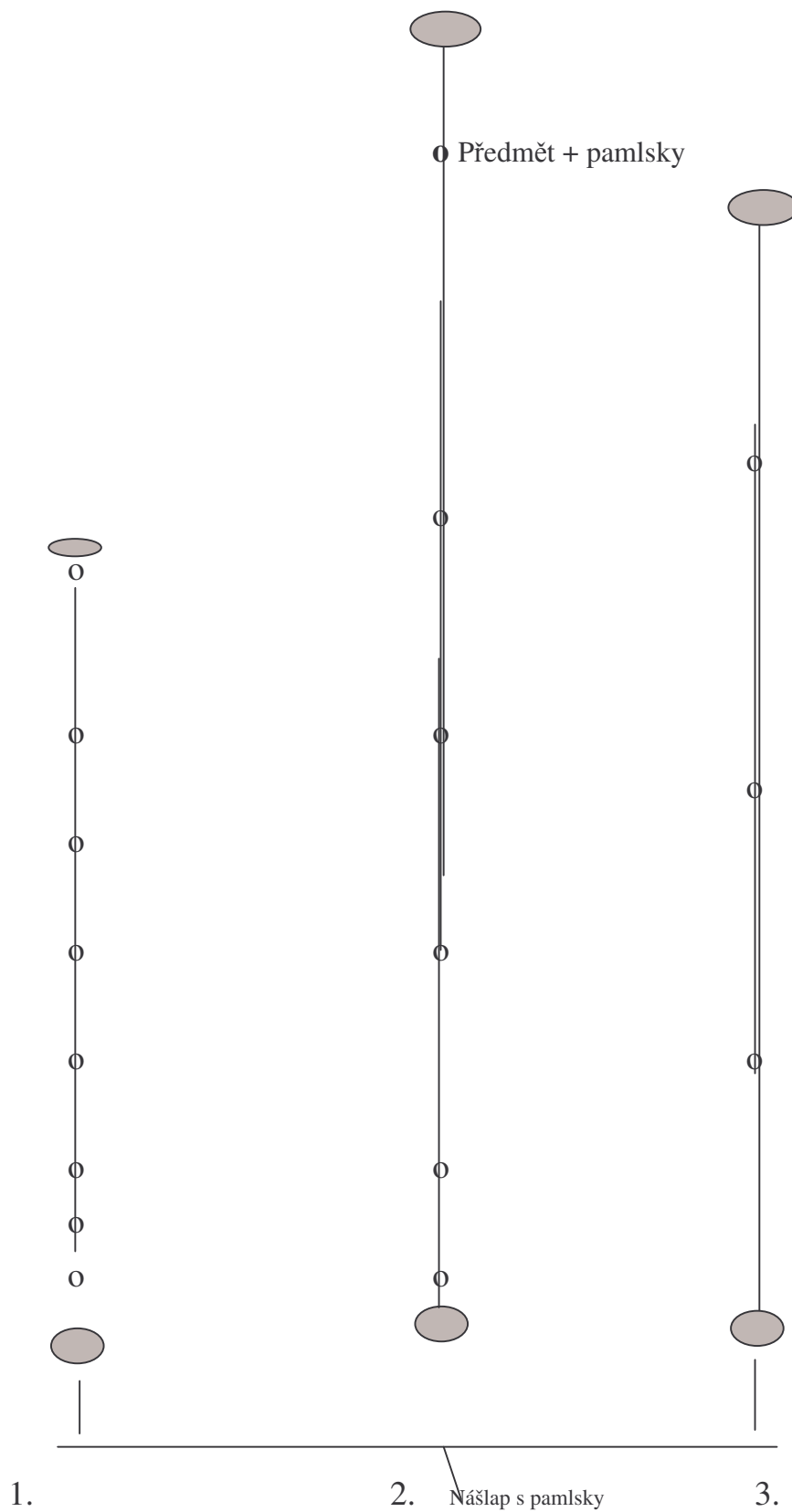
Počátek práce na stopě 20'

NR v dostatečném stavu dráždivosti.

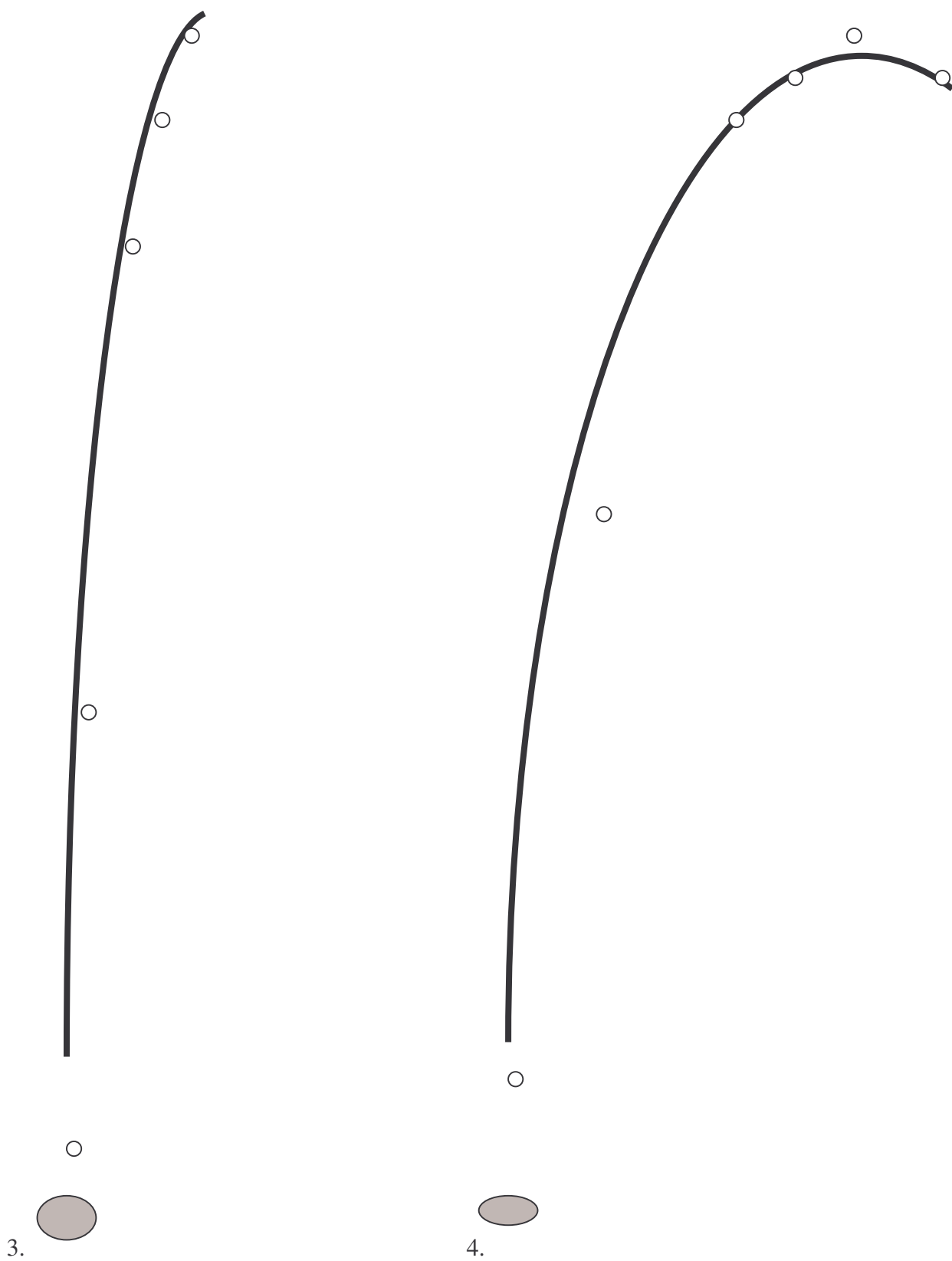
Vhodné počasí.

Vhodný čas.

Od jednoduchého ke složitému.

Obrázek č. 11

Obrázek č.12

4 VÝZNAM A VYUŽITÍ PSA PŘI VYHLEDÁVÁNÍ VÝBUŠNIN, ZBRANÍ, DROG A OSOB.

Pes a feny mezi dvanáctým až osmnáctým měsícem stáří musí splňovat podmínky pro absolvování výcviku, musí se otestovat jak reaguje jednak v davu, při hluku, při provozu motorových vozidel, jak reaguje na různé podlahové krytiny, jak překonává překážky, jak se chová v interiéru, zda se nebojí výšek a v žádné z jmenovaných oblastí. Pes označí bez poškození majetku předmět pasivně (sedne, lehne). Za úspěšnost práce nese odpovědnost instruktor a proto je nutná dobrá organizace celého týmu. K výcviku se používají vzorky zbraní nebo jejich komponentů, vzorky výbušnin, sestavené odborníky EXPLOSIA, PARDUBICE SEMTÍN. Vzorky zbraní, výbušnin a drog jsou odborně uloženy. Každá složka ozbrojených sil ukládá vzorky dle svých interních předpisů.

Při výcviku psů se používá metoda odměny pokrmem a jiné metody, podle vlastnosti psa. Na začátku psi čichají v pachových nádobách, kdy pes reaguje dechem a výdechem u pachové nádoby, za to obdrží odměnu. Po zvládnutí první fáze se do nádoby vloží vzorek a pes se soustředí jak na předmět, tak na pach a opět se pes odmění potravou. Toto urychluje výcvik, silněji motivuje a může ji využít několik psovodů na jednoho psa. Pes není nakrmen, dokud neočichá pach vzorku a podmíněný reflex založen na pudu sebezáchovy, aby se najedl, je tak silný, že pes úkol vykoná. Cvičení rozeznávání pachů se vykonává pomocí výcvikového kola, které je zkonstruováno ze dvou a půl metrů dlouhých prken spojených uprostřed v pravém úhlu, na jehož koncích jsou připevněny pachové nádoby stejné barvy a vzhledu. Vodorovné kolo se volně otáčí o tři sta šedesát stupňů v rovině. Jakmile je nádoba kontaminovaná vzorkem, nesmí se dále používat jako negativní. Pes používá toto zařízení nejen v počátku, ale opakuje tato cvičení neustále, aby se upevnila jeho schopnost rozeznat pachy. Nejdříve se pes seznámí s možností hledání požadovaného pachu, psovod navádí psa na cíl a řídí psa hlasem. Jakmile pes dosahuje lepších výsledků, vkládají se do negativních nádob kladné pachy. Nakonec se přidávají další pozitivní pachy, čímž se zvětší počet pozitivních zjištění a stíží se rozeznávání pachu. Psovod dává povel: „ HLEDEJ“ a vede psa ke vzorku v nádobě a ukazuje na ní. Až pes nádobu očichá a usedne, je odměněn okamžitě po reakci z ruky zasunuté dovnitř nádoby se vzorkem. Potom psovod odvede psa od kola, hladí ho a chválí.

V druhé fázi přivede psovod psa k prázdné nádobě, vydá povel „ HLEDEJ“. Pokud usedne pes u prázdné nádoby, nebude odměněn. Pak je přiveden k nádobě obsahující

vzorek. Nejdřív tak psovod ukazuje psovi na dva vzorky, později ho vede k dvěma a třema prázdným nádobám, než je přivede k nádobě se vzorkem.

Ve třetí fázi, kdy je úspěšně nacvičena předchozí fáze, roztočí psovod kolo, takže se nádoby umístí jinde.

Ve čtvrté fázi jsou klamné pachy umístěny do tří nádob a jen čtvrtá nádoba obsahuje cvičený vzorek. Pes musí používat čich, ne zrak. Při práci ze vzorky se doporučují užívat gumové rukavice, kterými psovod upravuje a umísťuje kolo a klamné pachy před zahájením práce se vzorky. Pokud nemá gumové rukavice, má si po práci umýt ruce, jinak způsobí pachovou kontaminaci výcvikového kola a dalších výcvikových pomůcek, což představuje velký problém a neúspěch spolupráce. Proto by měli z negativními a vzorkovými pomůckami zacházet různí lidé.

Použití tvárnic: Jako další druh nádoby se používají betonové nebo jiné tvárnice po výcvikovém kole. Psovod ovládá psa hlasem a vodítkem, navádí ho na cíl a rychle ho odměňuje. Pokud má pes úspěch a naučil se prohledávat stěny různých skladeb. Pes tak zjišťuje pět nekontaminovaných tvárnic, které očichá i ověří zrakově. Pokud je pes úspěšný, přidávají se do tvárnic klamné pachy společně s pozitivními. Počet a rozestavení tvárnic lze libovolně obměňovat.

Pes může prohledávat i palety: A to tak, že se vzorek položí na roh palety, aby byl viděn psem, toho po správné reakci odměníme. Psovod navádí psa kolem palety proti směru hodinových ručiček a zaměří se nejdříve na jeden prázdný roh, pak na dva a nakonec na tři. Cvičení se komplikuje pomocí několika palet. Jakmile se pes naučí prozkoumat všechny čtyři rohy palety, vzorek se skryje nejdříve částečně a pak úplně. Položením několika palet, které se překrývají vznikne několik rohů a volných prostorů, které musí psovod se psem prohledávat systematicky, aby našel vzorek. V nejtěžší fázi výcviku se naskládají palety vedle sebe a na sebe do výšky nad jeden metr, kde je velké množství skrýší pro vzorky a klamné pachy. Počet opakování zvýší psovi jistotu. Pes prohledává nejdříve místa, kam nedoskakuje předními tlapama.

Na výcvikové stěně se cvičí hledání vzorků hledání otvorů nebo ve spáře, svislé i vodorovně. V praxi to znamená prohledávat úzké otvory na krabicích, balících, kufrech.

Prohlídka kufru začíná naznačením místa úniku pachu, to je například spára nebo šev. Pes nesmí s předmětem pohnout. Prohlídka kufru se určí tak, že se kufr otevře a je

v něm umístěn vzorek. Nebo kufr je zavřen, má vyříznutý otvor a vzorek je u něj připevněn. Nebo, kufr je opět zavřen a vzorek je připevněn vedle pootevřeného švu špalíčkem. Dále může být psovi ukázáno otevřené zavazadlo s měkkými stěnami a vzorek je v kapse částečně zavřen na zip. U uzavřeného zavazadla s pevnými boky je vzorek hned u švu. Náročné je najít vzorek u uzavřeného a uzamčeného zavazadla. Všemi těmito možnostmi musí pes projít, aby zjistil, zda je vzorek jednak v jednom zavřeném a zamčeném zavazadle, v některém z více zavazadel, která jsou umístěna asi jeden metr od sebe nebo v hromadě zavazadel.

Prohledávání balíku se cvičí pomocí lepenkových krabic. Je nutno postupovat velmi systematicky, nejdřív je vzorek položen na zavřenou krabici, postupně na víko krabice nad šev a přidávají se další čtyři zavřené krabice. Krabice jsou přesouvány. Když je pes schopen prohledat řadu krabic a vzorek označit, odstraní se zrakové vodítko tím, že se postaví čtyři prázdné krabice a pátá obsahující vzorek, který se připevní pod horní šev víka. Pořadí krabic se mění a přidávají se další krabice se vzorky klamných pachů. Velikost otvoru nad vzorkem se zmenšuje, až se v další fázi přelepí páskou a pes je veden k jiným místům možného úniku pachu z krabice.

Prohlídka vozidla: Soustřeďuje se na možný ukrytý vzorek, kdekoliv na vozidle. Nejdříve se vzorek ukryje viditelně na kolo. Prohlídka začíná u předního rohu vozidla. Později se vzorky ukryjí jinde, potom složitěji, pak i u více vozidel. Pes v jedné prohlídce prověří několik desítek vozidel.

Prohlídka osob se vykonává klidně a úspěchem psa je, když najde vzorek u jedné z několika osob. Pes se neovládá psovodem, ale nesmí na osobu skákat nebo se opírat. Na začátku výcviku je vzorek umístěn ve výšce kotníku a je viditelný, ale pes musí postupovat systematicky a ověřit každou osobu. Pak se vzorek skryje do bot ponožky ve výšce kotníku. Dále je vzorek například výbušniny nebo drogy umístěn do výšky kolem pasu a pes prohlíží i ruce osoby, které natáhnou ruce před sebe dlaněmi dolů, pak se počet osob zvyšuje.

Prohlídka letadla: Zaměřuje se na vnitřní prostory a je vedena odpředu dozadu, pes nesmí šlapat po sedadlech, ale může chodit jen mezi sedadly od chodbičky vně. Je naveden na spodní část sedadel, zadní kapsy a stěny. V kuchyňce prozkoumává otvory, škvíry, dvířka i nádoby.

Hledání zakopaných výbušnin: Výbušniny mohou být poškozené nebo zakopané, pak se umístí i vzorky, a to proti větru od psa, pod přírodním materiálem. Vzorek se umístí pod lehký drn, kde pes hledá pomaleji, protože mu voní nakopaná zemina. Až je pes protrénován, zakope se větší množství vzorků s delším časovým obdobím.

Pes na základě výcviku musí :

Vyhledat drogu nebo označit její původní místo, najít výbušninu nebo nástražný výbušný systém nebo označit místo jejího dřívějšího uložení, nalézt neživou osobu, ostatky nebo její části, případně na základě mrtvolného pachu označit místo jejího dřívějšího uložení, označit zbytky hořlavých kapalin na požářišti, přispět nebo odhalit pachatele, dokončit služební zákrok, zajistit bezpečnost osob, policistu majetku a obnovení veřejného pořádku, pracovat v rámci výkonu služby, spolupracovat s protí preventivními výchovnými skupinami, prohledat možná místa uložení různého materiálu.

Psovod musí zajistit zaslání kopie protokolu o použití služebního psa specialisty na odbor kynologie například při práci u policie ČR.

4.1 VYHLEDÁNÍ VÝBUŠNIN.

Žádný detekční přístroj nemůže nahradit psa na vyhledávání výbušnin, protože ten je schopen rozlišovat až osmdesát pachů v jedné látce. Pes vyhledává výbušniny jednak v objektu (budova, určené místo, buňky, domky, dvory, benzinová čerpadla a jiné), jednak v dopravním prostředku a jejich návěsech, dále prověří předměty, ve kterých může být výbušnina uložena a samozřejmě prohlíží osoby a terény, kde může být výbušnina uložena pod i na jeho úrovni. Na správném určení mají vliv klimatické podmínky a ne vždy se dá pes použít. Na psa mohou působit jiné rušivé vlivy, kde se jeho použití také nedoporučuje (agresivní, dráždivé, jedovaté látky). Pes je však cvičen, aby do určité míry rušivé vlivy ignoroval. Při výcviku psů jsou používány tyto výbušniny například: SEMTEX, TNT, PETN, HMX, EMSIT, VESUVIT, SYNTHESIT, OSTRAVIT, PERMON, ČERNÝ PRACH, PENTRIT.

Práce psa při vyhledávání výbušnin je limitována dvaceti minutami, kdy se udělá až stejně dlouhá přestávka. Preventivní pyrotechnická prohlídka se koná za zajištění podmínek pro práci psa (opuštění prostorů osobami, vypnutí klimatizace a podobně).

Bezpečnostní pyrotechnická prohlídka musí být vykonána pohybově velmi opatrně, aby nedošlo k detonaci (při označení výbušniny si nejlépe pes lehne). Pes pracuje jak při mrazech do mínus deseti stupňů, tak i při poměrně vysokých teplotách. Přímo v těchto limitech je zhoršená možnost vyhledání a pes se víc namáhá. V dnešní době jsme schopni využít deset až patnáct procent schopnosti psa, pes se mýlí asi v jen v jednom procentě z důvodu kvalitního obalu. Každý pes má vytvořenou paměť na určitou výbušninu.

obrázek č.13

5 ZA JAKÝCH OKOLNOSTÍ A KDY POUŽIJEME SLUŽEBNÍHO PSA JAKO DONUCOVACÍHO PROSTŘEDKU V OZBROJENÝCH SLOŽKÁCH A V SOUKROMÉM SEKTORU.

Profesionální psovod v ozbrojených složkách při použití služebního psa dává výzvu „Stůjte, policie, stůjte nebo použijte služebního psa“, je-li pachatel schován, použijte výzvu „Policie, opusťte úkryt nebo použijte služebního psa. Povel se skládá z výzvy a z výstrahy. V tomhle případě výzva (stůjte) policie, výstraha je použití služebního psa.

Služební pes je donucovací prostředek dle citovaného zákona o vojenské policii zák. č. 124/92 Sb. § 25 Použití služebního psa.

§ 25 Použití služebního psa

(1) Služebního psa je vojenský policista oprávněn použít,

- aby zajistil bezpečnost vlastní nebo jiné osoby, není-li po marné výzvě upuštěno od útoku, útok bezprostředně hrozí, trvá nebo podle všech známek bude pokračovat,

- aby zabránil výtržnosti, rvačce, fyzickému napadání osob nebo úmyslnému poškozování majetku, aby zabránil násilnému vstupu nepovolaných osob do chráněných nebo střežených objektů nebo na místa, kam je vstup zakázán, k pronásledování vojáka nebo jiné osoby, která má být zajištěna, zadržena, zatčena nebo dodána do výkonu trestu odnětí svobody nebo do vazby, aby donutil ukrývajícího se vojáka nebo jinou osobu, která má být zajištěna, zadržena, zatčena nebo dodána do výkonu trestu odnětí svobody nebo do vazby, k opuštění úkrytu.

(2) Vojenský policista používá služebního psa s náhubkem. Jestliže to povaha a intenzita útoku, popřípadě překonání odporu vyžaduje, použije služebního psa bez náhubku.

Podle § 22 Donucovací prostředky zák. č. 124/92 Sb. patří:

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany
- b) slzotvorné prostředky
- c) obušek
- d) pouta

- e) služební pes
- f) technické prostředky k zabránění odjetí vozidla
- g) zastavovací pás a jiné prostředky k násilnému zastavení vozidla
- h) zásahová výbuška
- i) úder střelnou zbraní
- j) hrozba namířenou střelnou zbraní
- k) varovný výstřel do vzduchu.

Jsou určité povinnosti, které musíme použít před použitím donucovacích prostředků a po použití donucovacích prostředků. [11]

POVINNOSTI PŘED POUŽITÍM DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

- Vojenský policista přednese důraznou výzvu, aby bylo zanecháno protiprávního jednání, jinak že bude použito některých donucovacích prostředků.
- Výzva musí být formulována jasně a zřetelně tak, aby jí bylo rozumět.
- U použití zbraně následuje po ústní výstraze varovný výstřel do vzduchu.
- Od výstrahy lze upustit, pokud je vojenský policista bezprostředně napaden a přímo ohrožen na životě a zdraví.

POVINNOSTI POLICISTY PO POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

- Organizuje první lékařskou pomoc.
- Jakmile to situace dovolí, musí vojenský policista ihned podat služební hlášení svému veliteli, že použil donucovací prostředky a zpracovat písemné hlášení.
- Hlášení musí obsahovat: -datum a místo,
 - jmenovité složení hlídky, kdo zákrok provedl,
 - důvod zákroku,
 - o jaký služební zákrok se jedná,

- kdo byl zákroku přítomen,
 - zda bylo použito donucovacích prostředků nebo zbraně,
 - zda bylo zajištěno potřebné lékařské ošetření,
 - jakým způsobem byl zákrok proveden,
 - jaká byla na místě prováděna další opatření,
 - jména a data osob účastných na služebním zákroku,
- Zajišťuje přepravu zajištěné (zadržené) osoby.
 - Zpracovává písemnou dokumentaci k případu a samotnému služebnímu zákroku.
 - O provedeném použití donucovacích prostředků zpracovává úřední záznam.
 - Pokud vojenský policista při služebním zákroku použil zbraň, musí o této události ihned, jakmile to situace dovolí, podat služební hlášení svému veliteli.

Použije-li vojenský policista donucovacích prostředků mimo místo svého služebního působení, ohlásí jejich použití nejbližšímu velitelství Vojenské policie.

Nesmím zapomenout, že platí zvláštní omezení, které je uvedeno v Zák. č. 124/92Sb. § 35 o vojenské policii.

Při služebním zákroku proti těhotné ženě, osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a osobě zjevně mladší 15 let nesmí vojenský policista použít úderů a kopů sebeobrany, slzotvorných prostředků, obušku, pout, služebního psa, úderu střelnou zbraní a zbraně vyjma případů, jestliže útok těchto osob ohrožuje život nebo zdraví vojenského policisty nebo život a zdraví jiných osob anebo hrozí větší škoda na majetku a nebezpečí nelze odvrátit jinak. [11]

Psovod v soukromém bezpečnostním sektoru vymezuje využití pracovního psa těmito trestními zákony: Zákon č.140/1961 §13 Nutná obrana, §14 Krajní nouze dále Zákon č.246/92 Sb. na ochranu zvířat proti týrání ve znění pozdějších předpisů Zákon č.166/99 Sb. o veterinární péči (veterinární zákon), občanská zákoník č. 40/1965 Sb.,

Zákoník práce č. 65/1965 Sb., Listina základních práv a svobod. Nemá totiž stejné pravomoci jako ozbrojené složky, ale nabízí zákazníkům nadstandardní služby v bezpečnostní oblasti. Vystupuje jako veřejný činitel, funguje na komerčním základě a jeho hlavním cílem je zisk. Pokud striktně nedodrží zákonná ustanovení, má to neblahý dopad na fungování bezpečnostní soukromé agentury. Má vytýčené své interní směrnice, které také musí dodržovat. Nejvyužívanějším zákonným opatřením je nutná obrana, kdy se dává výzva s výstrahou osobě, proti které zasahuje pracovní pes.

ZÁVĚR

Jak historie ukázala, podle mého mínění byl pes dřív víc zneužíván a bylo o něj méně postaráno než v dnešní době, jeho život nebyl chráněn zákonem proti týrání, byl využíván i jako každé hospodářské zvíře na kůži, sádlo, maso. I dnes v některých zaostalejších a méně kulturních zemích se s ním zachází nehumánně a nevyužívají se dostatečně jeho kladné přednosti a také není dostatečně oceněn. Ve vyspělých zemích naopak získává pes respekt a uznání jako pomocník a společník člověka a neustále se zlepšuje péče o jeho vzhled, potravu a podmínky, ve kterých žije. Pes je čistotné zvíře, může proto pobývat i v bytě a být zároveň považován za člena rodiny. Psi jsou lidmi tak milováni, že jsou v dnešní době pochováváni na psích hřbitovech, lidé je chtějí mít vedle sebe i v době svých dovolených, proto existuje čím dál víc hotelů, kam si je může jejich majitel dovést, nebo je o ně postaráno v luxusních psích útulcích. A lidé za tuhle službu rádi zaplatí.

O služební psy je v ozbrojených složkách také dobře postaráno. Mají kvalitní stravu, žijí v dobrých hygienických podmínkách, mají pravidelné zdravotní prohlídky a léčí je specialisté – veterináři. Výcvik psů je propracován tak, aby nezatěžoval psa natolik, než je nezbytně nutné. Snahou velení je vybírat psovody se zkušeností, kteří mají ke zvířeti a práci kladný vztah.

Cílem této bakalářské práce bylo též seznámit eventuelní mladé zájemce s tím, co všechno zahrnuje speciální zaměstnání psovoda v ozbrojených složkách a aby si udělali představu, o co všechno jde.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

As the history has shown and also according to my opinion the dogs were more exploit in the past and had less care than nowadays. Their life was not protected by laws, dog was used for fur, fat and meat as well as other farm animals. Also today there is still a lot of non-humane treatment in some underdeveloped countries where the dog's qualities are not appreciated. On the other hand the dog gets respect and appreciation as a human companion in the developed countries. The care for dogs' visage, food and life conditions becomes better. The dog is a very hygieneminded animal, therefore it can stay in a flat and be considered as a member of the family. The dogs are so loved by the people that are buried at own graveyards. People want to spend their holidays with them and so more and more hotels allow their stay or even luxury hotels only for dogs take care about them. People like pay for such kind of services.

The army takes care of the dogs very well. Their have a good food, live in hygienic environment, have a regular medical examination and veterinary treatment. The training was developed not to overwork them. The target of leadership is to choose dog handlers with experiences which have positive approach to the dogs and this job.

The aim of this bachelor thesis was also to inform possible interested youth about meaning of the dog handlers' job.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Michel G. Lemish: Váleční psi, Vydalo: Naše Vojsko, z Anglického originálu War dogs, ISBN 80-206-0764-1.
- [2] Roger Abrantes: Řeč psů, encyklopedie psího chování, Vydalo: Dona, ISBN 978-80-7322-110-2.
- [3] Hrušovský Josef a kolektiv: Pes a jeho výcvik, Vydalo: Naše vojsko, ISBN 8-206-0091-4.
- [4] Růžička J.: Pes k obraně osob a majetku aneb Člověče, neboj se, máš-li psa, nakladatelství DONA, České Budějovice, 1996, ISBN 80-85463-76-8.
- [5] Metodika výcviku služebních psů u Vojenské policie.
- [6] Metodika výcviku služebních psů speciální pachové práce.
- [7] Veterinární zabezpečení, předpis Vet 1_2., MINISTERSTVO OBRANY.
- [8] Pes přítel člověka ročník 53/08, ISSN 0231-5424.
- [9] Pes přítel člověka ročník 52/08, ISSN 0231-5424.
- [10] Pes přítel člověka ročník 51/08, ISSN 0231-5424.
- [11] ZÁKON č. 124/92 Sb., o Vojenské policii.
- [12] <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-2.php#2.7>
- [13] <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-1.php#1.2>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

SNB STÁTNÍ NÁRODNÍ BEZPEČNOST

MČ MÍSTO ČINU

NDR NĚMECKÁ DEMOKRATICKÁ REPUBLIKA

OPL OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY

NP NEPODMÍNĚNÝ PODNĚT

PR PODMÍNĚNÝ REFLEX

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č.1. Kontrola dokladů (Foto: Stanislav Doležal).....	12
Obrázek č.2. Ukázky před soutěží (Foto: Stanislav Doležal).....	16
Obrázek č.3. Některá plemena psů používaná Policií ČR.....	20
Obrázek č.4. Přeprava služebního psa (Foto: Stanislav Doležal).....	30
Obrázek č.5. Reakce psa (Foto: Filip Andrlé).....	35
Obrázek č.6. Rozvíjení zloby a odvahy.....	37
Obrázek č.7. Ukázky před soutěží (Foto: Stanislav Doležal).....	39
Obrázek č.8. Reakce psa (Foto: Filip Andrlé).....	41
Obrázek č.9. Avizace.....	42
Obrázek č.10. Průzkum terénu.....	44
Obrázek č.11. Práce na stopě.....	48
Obrázek č. 12. Práce na stopě.....	49
Obrázek č.13. Využití služebního psa při vyhledávání výbušniny.....	54

SEZNAM TABULEK

Tab.1 Proudění vzduchu – značně ovlivňuje práci na stopě.....	47
---	----